

Załącznik
do Uchwały Nr XIX/88/2025
Rady Gminy Stężyca
z dnia 19 grudnia 2025 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY STĘŻYCA NA LATA 2026 – 2035

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. PODSTAWY STRATEGICZNE.....	7
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	14
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	14
2. DEMOGRAFIA.....	14
3. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	15
4. WALORY KULTUROWE.....	15
5. SYTUACJA GOSPODARCZA	16
6. UKŁAD OSADNICZY.....	17
III. CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW MAJĄCYCH WPŁYW NA SYTUACJĘ SPOŁECZNĄ A STAN W GMINIE STĘŻYCA.....	18
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – PRZYCZYNY	18
2. BEZROBOCIE W GMINIE NA TLE POWIATU.....	19
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA.....	23
4. ZDROWIE, PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I UZALEŻNIEŃ.....	27
5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I PRZEMOC DOMOWA.....	31
6. EDUKACJA, KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA NA TERENIE GMINY.....	33
7. KWESTIA UCHODźCÓW	37
8. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN W GMINIE	39
9. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH.....	46
10. ANALIZA SWOT	73

11. DIAGNOZA I WNIOSKI DOTYCZĄCE KLUCZOWYCH PROBLEMÓW ORAZ WYZWAŃ ROZWOJOWYCH GMINY STĘŻYCZA.....	77
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
1. PROGRAMY I PROJEKTY	95
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	96
PODSUMOWANIE.....	96
SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW	97

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących realizacji polityki społecznej na poziomie lokalnym.

Niekorzystne zjawiska związane z ubożeniem rodzin, bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny, uzależnienia, przemoc, bezpieczeństwo publiczne, a także dostęp do kultury i sportu to trudne problemy społeczne, które stają do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami prowadzącymi działalność na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężycza została przygotowana na lata 2026 - 2035 Powstała w Ośrodku Pomocy Społecznej w Stężycy, z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, przedstawiciele sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera opis, diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawiciele samorządu lokalnego oraz identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT). Diagnoza została przeprowadzona

w następujących obszarach problemowych: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne – przyczyny; Bezrobocie w gminie na tle powiatu; Sytuacja demograficzna i problem starzenia się społeczeństwa; Zdrowie, problem niepełnosprawności i uzależnień; Bezpieczeństwo publiczne i przemoc domowa; Edukacja, kultura, sport, rekreacja i turystyka, Kwestia Uchodźców oraz Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych.*

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne, oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji.

Przygotowanie strategii to jedynie część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za wdrożenie odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Jedynie skoordynowana współpraca może przełożyć się na skuteczność realizacji strategii. Dokument powinien być otwarty i poddawany okresowej weryfikacji i niezbędnym modyfikacjom.

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzenie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych, instytucji oświatowych, kulturalnych, pomocowych, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężycza na lata 2026 – 2036 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2025 r., poz. 1153),
2. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 r. poz. 2151),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2025 r., poz. 49),
4. ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2025 r., poz. 1208),
5. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2025 r., poz. 438),
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r., poz. 1673),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r., poz. 1939),
8. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2025 r., poz. 83),
9. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2025 r., poz. 913),
10. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2024 r., poz. 1576),
11. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 r., poz. 1818),

12. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2025 r., poz. 1461),
13. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2025 r., poz. 350),
14. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2025 r., poz. 450),
15. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2024 r., poz. 917),
16. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2023 r., poz. 725),
17. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. 2023 r., poz. 1335),
18. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2024 r., poz. 1512),
19. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2024 r., poz. 1829),
20. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2025 r., poz. 1338),
21. ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. 2025 r., poz. 806),
22. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2025 r., poz. 881),
23. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. 2025 r., poz. 1043),
24. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. 2025 r., poz. 337).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężycza na lata 2026-2035 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich min.:

2. PODSTAWY STRATEGICZNE

Program strategiczny Unii Europejskiej na lata 2024–2029

Stanowi on odpowiedź na dynamicznie zmieniający się globalny kontekst polityczny, gospodarczy i społeczny. Został przyjęty przez Radę Europejską w czerwcu 2024 roku i wyznacza główne priorytety oraz kierunki działań wspólnoty na kolejne pięć lat. W obliczu rosnącej niestabilności międzynarodowej, strategicznej rywalizacji, wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie, wyzwań klimatycznych, zagrożeń dla demokracji i skutków pandemii COVID-19, Unia Europejska dąży do wzmocnienia swojej roli jako silnego, odpornego i zintegrowanego podmiotu.

Strategia programu opiera się na trzech podstawowych filarach: wolna i demokratyczna Europa, silna i bezpieczna Europa oraz zamożna i konkurencyjna Europa. Ich realizacja ma służyć nie tylko zwiększeniu suwerenności i bezpieczeństwa Wspólnoty, ale także poprawie jakości życia obywateli i umocnieniu pozycji UE na arenie międzynarodowej. Program podkreśla znaczenie wartości demokratycznych, wspólnej polityki obronnej, transformacji cyfrowej i ekologicznej, a także rozwoju gospodarki opartej na innowacjach i zrównoważonym rozwoju. Dokument ten stanowi zbiorowe zobowiązanie państw członkowskich do kształtowania przyszłości Europy w duchu pokoju, solidarności i dobrobytu.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. w każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono:

1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
5. Stworzenie Polski Cyfrowej,
6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia,
7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie

podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027

W perspektywie finansowej 2021–2027 każdy projekt współfinansowany z funduszy europejskich musi być zgodny z czterema zasadami horyzontalnymi określonymi w Umowie Partnerstwa. Należą do nich: zasada równości kobiet i mężczyzn, zasada równości szans i niedyskryminacji (w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), zasada zrównoważonego rozwoju oraz nowa zasada „nie czynić poważnych szkód” (DNSH). Ich przestrzeganie ma kluczowe znaczenie dla tworzenia warunków sprzyjających integracji społecznej, przeciwdziałaniu wykluczeniu oraz budowie nowoczesnego, inkluzywnego społeczeństwa.

Szczególną uwagę zwraca się na konieczność zapewnienia równego dostępu do wsparcia, usług i infrastruktury – bez względu na płeć, niepełnosprawność, wiek czy pochodzenie. Wymaga się również dostosowania projektów do wymogów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencji o Prawach Osób

Niepełnosprawnych, co oznacza m.in. eliminowanie barier, stosowanie racjonalnych usprawnień i projektowanie uniwersalne. Zasada DNSH obliguje z kolei do prowadzenia działań neutralnych środowiskowo, które nie powodują szkód w obszarach takich jak klimat, woda, powietrze, bioróżnorodność czy gospodarka o obiegu zamkniętym. Wszystkie te wymogi mają na celu nie tylko ochronę środowiska i wartości demokratycznych, ale przede wszystkim stworzenie bezpiecznych, dostępnych i sprawiedliwych warunków życia dla każdej osoby – niezależnie od jej sytuacji.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

Program stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społecznozawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych

i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027

Jest to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Jest to dokument, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku.

Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Dokument porządkuje kierunki interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje priorytety dotyczące rozwoju usług społecznych i włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera priorytety dotyczące wspierania reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w jednostkach reintegracyjnych, aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i starszych w podmiotach ekonomii społecznej oraz tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje priorytety zakładające zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie w rozwoju profesjonalizacji i współdziałania podmiotów ekonomii społecznej współpracę międzysektorową), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera priorytety obejmujące kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i budowę marki ekonomii społecznej).

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego lata 2021 – 2030

Strategia społeczna dla województwa lubelskiego jest częścią Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, której główne cele obejmują poprawę jakości życia mieszkańców, wykorzystanie potencjałów regionu, modernizację gospodarki oraz wspieranie innowacyjności. Działania mają być

oparte na zrównoważonym rozwoju, wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjału nauki, a także wzmocnieniu roli regionu w relacjach międzynarodowych.

Główne cele strategiczne to wzmocnianie jakości życia mieszkańców. Strategia zakłada działania na rzecz poprawy jakości życia ludności województwa, integrując rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny. Działania skupią się na wykorzystaniu lokalnych i regionalnych zasobów, w tym potencjału przyrodniczego i rolniczego, co pozwoli na wzmocnienie specjalizacji regionu. Strategia dąży do modernizacji gospodarki poprzez wspieranie innowacji, nauki i wzrostu konkurencyjności regionu. Podstawą strategii jest koncepcja zrównoważonego rozwoju, która integruje wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny. Realizacja strategii wymaga zaangażowania wielu środowisk i podmiotów, opierając się na zasadzie partnerstwa i współpracy.

Istotnym elementem jest zwiększenie roli województwa lubelskiego w relacjach transgranicznych i międzynarodowych. Dokument kładzie nacisk na wspieranie innowacji i wykorzystanie potencjału naukowego do rozwoju regionu.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Stężycza to jednostka samorządu terytorialnego w województwie lubelskim, w powiecie ryckim, która charakteryzuje się specyficznymi walorami przyrodniczymi, kulturowymi oraz gospodarczymi. Jest to gmina wiejska, która zajmuje obszar 116,78 km², co stanowi około 19% powierzchni powiatu. Mimo niewielkiej liczby mieszkańców, gmina ma duży potencjał rozwojowy, szczególnie w zakresie rolnictwa, turystyki oraz wspierania lokalnej przedsiębiorczości.

Gmina Stężycza położona jest w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego, w granicach Doliny Środkowej Wisły. Zajmuje korzystne położenie w pobliżu większych ośrodków, takich jak Dęblin, Ryki czy Puławy. Gmina leży na pograniczu województw lubelskiego i mazowieckiego, co sprawia, że jest ważnym punktem komunikacyjnym i logistycznym. Bliskość większych miast oraz dostępność ważnych szlaków komunikacyjnych (drogi krajowe, wojewódzkie) zwiększają atrakcyjność inwestycyjną gminy i jej potencjał do rozwoju.

Ciekawostką jest to, że Gmina Stężycza jest najdalej wysuniętą na zachód gminą w województwie lubelskim.

2. DEMOGRAFIA

Na terenie Gminy Stężycza zamieszkuje 4947 osób (wg danych Urzędu Gminy Stężycza, stan na dzień 31.12.2024 r.) w tym kobiet- 2494, mężczyzn – 2453. Jest to mniej o 72 osoby niż na dzień 31.12.2023, gdzie liczba osób zamieszkujących gminę wynosiła 5019.

Tabela 1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Stężycza.

WYSZCZEGÓLNIENIE	STAN NA DZIEŃ 31.12.2023 R.	STAN NA DZIEŃ 31.12.2024 R.
ogółem	5019	4947
wiek przedprodukcyjny	812	797
Wiek produkcyjny	2955	2868
wiek poprodukcyjny	1252	1282

*Dane pozyskane z BIP.

Spadek liczby ludności spowodowany jest głównie ujemnym przyrostem naturalnym i migracjami krajowymi. Nie ma oficjalnych informacji mówiących

o emigracji zarobkowej mieszkańców za granicę, ale z nieoficjalnych danych wynika, że na terenie gminy taka emigracja istnieje.

Gmina ma stosunkowo niekorzystną strukturę wiekową. Struktura wieku ludności wg. ekonomicznych grup wiekowych wskazuje na duży udział osób w wieku poprodukcyjnym, a zwłaszcza kobiet.

3. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Stężycza w przeważającej części leży w Dolinie Środkowej Wisły (makroregion Nizina Środkowomazowiecka). Jedynie północno-wschodnia część gminy położona jest na Wysoczyźnie Żelechowskiej (makroregion Nizina Południowopolska).

Na terenie gminy występują obszary NATURA 2000 - ostoja ptasia Dolina Środkowej Wisły i potencjalna ostoja siedliskowa Wisła Środkowa. Na uwagę przyrodników zasługuje Dolina Wisły - miejsce występowania licznych gatunków ptaków rzadkich i chronionych (m.in. rybitwa białoczarna, sieweczka obroźna, ostrygojad, bąk) oraz kompleksy leśne. Prawie 21% powierzchni gminy zajmują lasy. Pod względem struktury własnościowej przeważają lasy prywatne tj. 88,5%, natomiast lasy państwowe zajmują 11,5% powierzchni leśnej.

4. WALORY KULTUROWE

Na terenie gminy Stężycza znajdują się obszary i obiekty zabytkowe, które podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej. Należą do nich:

- w miejscowości Stężycza
 - kościół filialny p. w Przemienienia Pańskiego (1790-1827r.)
 - kościół parafialny p.w. Św. Marcina (z I poł. XV w.)
 - dzwonnica (z II poł. XIX w.)
 - ogrodzenie i brama (z XIX w.)
 - drzewostan (z XIX w.)
 - budynek plebani (z XX w)
 - cmentarz przykościelny oraz układ urbanistyczny

- w miejscowości Brzeziny
 - kościół parafialny p.w. Św. Sebastiana (2 poł. XVIII w.) i zespół kościelny

- w miejscowości Nadwiślanka
 - fort (z II połowy XIX w.)
 - cmentarz prawosławny (z I połowy XIX w.).
- w miejscowości Pawłowice
 - zespół kościelny z XIX w.

W ewidencji dóbr kultury województwa lubelskiego figurują liczne kapliczki przydrożne.

Gmina Stężyca charakteryzuje się bogatymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi mogącymi stanowić podstawę do rozwoju różnych form turystyki, ale warunkiem jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury turystycznej oraz prowadzenie skutecznych działań promocyjnych.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

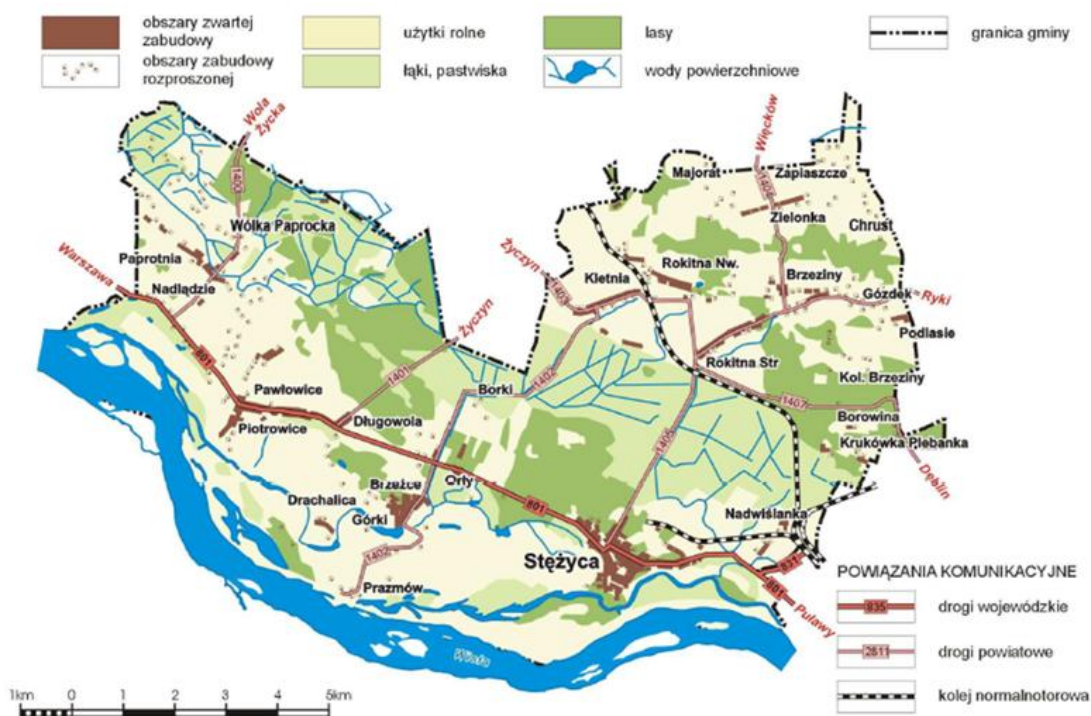
Gmina Stężyca cechuje się dobrze rozwiniętą działalnością pozarolniczą. Atrakcyjne położenie, dogodny dojazd, wysokie walory przyrodnicze i malownicze krajobrazy sprawiają, że gmina przyciąga gości w ciągu całego roku. Jest jednocześnie gminą innowacyjną, wychodzącą naprzeciw potrzebom rynku, kultywującą bogate dziedzictwo krajobrazowe i kulturowe. Gmina jest przyjazna mieszkańcom i gościom. Posiada szerokie możliwości rozwoju wszelkich inwestycji jak też turystyki wodnej, pieszej i rowerowej, rozwija stale swoją infrastrukturę. Stężyca to też gmina rolnicza, posiadająca bogate walory krajobrazowe i zasoby naturalne. Sektor rolny jest dobrze rozwinięty. Użytki rolne zajmują 7,2 tys. ha tj. 62,4% ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne stanowią aż 59 % powierzchni użytków rolnych, natomiast łąki i pastwiska zajmują 36%, sady 0,6 % ogólnej powierzchni gminy. W gminie dominuje produkcja roślinna, a głównymi uprawami są: kukurydza, pszenica, żyto, pszenżyto oraz warzywa takie jak brokuł, fasolka szparagowa, szpinak. W gminie powstaje coraz więcej gospodarstw o powierzchni ponad 50 ha. Poza rolnictwem najważniejsze sektory zatrudnienia to: oświata, handel, usługi i administracja.

6. UKŁAD OSADNICZY

Obszar gminy podzielony jest na piętnaście sołectw, w obrębie których znajduje się 17 miejscowości. Osadnictwo na terenie gminy koncentruje się w dolinie rzeki Wisły (Stężycza, Brzeźce, Długowoła, Pawłowice, Piotrowice, Paprotnia, Nadwiślanka, Prażmów, Drachalica), oraz w nieco mniejszym stopniu na terenie wysoczyzny (Brzeziny, Rokitnia Stara, Rokitnia Nowa, Kletnia, Zielonka, Krukówka, Borowina, Plebanka).

Najczęściej spotykanymi typami osadnictwa są ulicówki (np. Brzeziny, Paprotnia, Pawłowice, Piotrowice, Rokitnia Stara i Rokitnia Nowa) oraz rzędówki (np. Zielonka i Prażmów). Brzeźce oraz Stężycza to miejscowości zaliczane do typu wielodrożnic. Wiele wsi zachowało swój historyczny wygląd. Na przestrzeni lat zauważono dużą poprawę, jeśli chodzi o stan i zagospodarowanie budynków mieszkalnych oraz gospodarczych.

Mapka 1. Układ osadniczy i komunikacyjny.

Źródło: Raport o stanie Gminy Stężycza za 2024.

III. CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW MAJĄCYCH WPŁYW NA SYTUACJĘ SPOŁECZNĄ A STAN W GMINIE STĘŻYCA

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – PRZYCZYNY

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Główne czynniki ekonomiczne prowadzące do ubóstwa to niski poziom dochodów, brak kwalifikacji zawodowych, bezrobocie, a także nieadekwatne wsparcie ze strony państwa. Ponadto, wysokie koszty życia, zwłaszcza w zakresie energii i mieszkalnictwa, pogłębiają ubóstwo.

Wykluczenie społeczne to stan lub proces, w którym jednostki lub grupy są wyłączone z pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym i kulturalnym z powodu braku dostępu do kluczowych zasobów, dóbr i instytucji. Może być spowodowane ubóstwem, bezrobociem, chorobami, podeszłym wiekiem czy brakiem dostępu do edukacji, informacji lub komunikacji, prowadząc do marginalizacji, poczucia bezradności i problemów psychicznych.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w „Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”.

Głównym ich założeniem jest tworzenie perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym ludziom borykającym się z ubóstwem i wykluczeniem.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemów, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich: kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system

wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, która powoduje utratę motywacji do pracy i kształcenia się.

Na terenie Gminy Stężycza w ciągu ostatnich lat zaobserwowano znaczący spadek osób dotkniętych bezpośrednio ubóstwem i wykluczeniem, co wynika z dokumentacji prowadzonej przez OPS. Na poprawę sytuacji mieszkańców bezpośredni wpływ ma stałe zwiększanie miejsc pracy w lokalnych przedsiębiorstwach, wzrost liczby pozarolniczej działalności gospodarczej, samozatrudnienie w gospodarstwach rolnych, a także szereg programów socjalnych, bezpośrednio wspierających finansowo mieszkańców (świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze, świadczenia wspierające itp.).

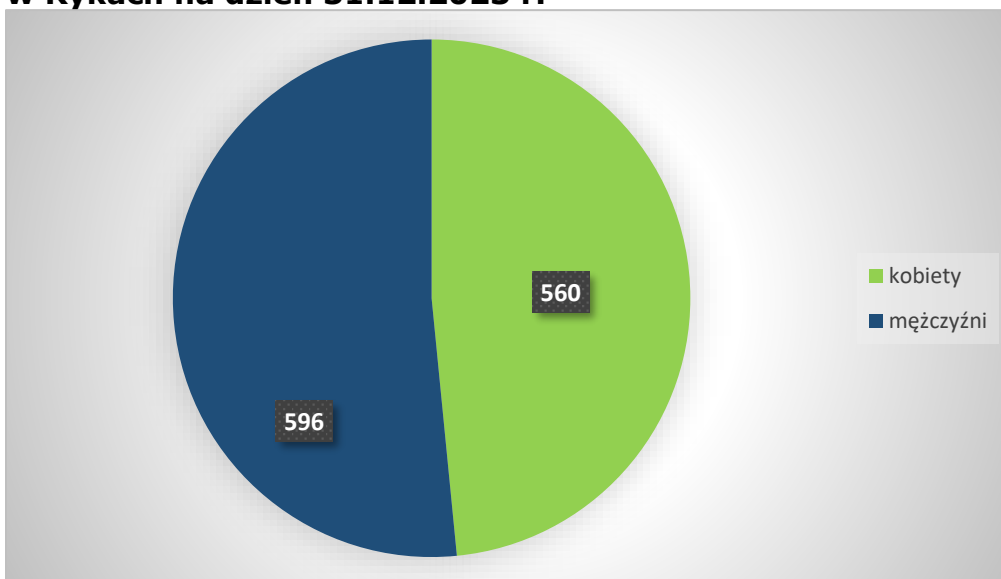
2. BEZROBOCIE W GMINIE NA TLE POWIATU

W latach 2023–2024 sytuacja na rynku pracy w powiecie ryckim ulegała umiarkowanym, choć zauważalnym zmianom. Powiat ten obejmuje takie gminy jak: Kłoczew, Nowodwór, Ułęż, Stężycza, miasto Dęblin oraz miasto i gminę Ryki, w której znajduje się siedziba Powiatowego Urzędu Pracy.

W ewidencji prowadzonej przez Powiatowy Urząd Pracy w Rykach, wg stanu na koniec grudnia 2024 r. zarejestrowanych było 1138 osób bezrobotnych, w tym 558 kobiet, co stanowi 49,3% ogółu zarejestrowanych. Liczba bezrobotnych, zamieszkałych na wsi wyniosła 609 osób, tj. 53,51% ogółu zarejestrowanych, w tym 313 kobiet. Ponadto w ewidencji widniało 29 osób poszukujących pracy, nieposiadających statusu osoby bezrobotnej, w tym 9 kobiet.

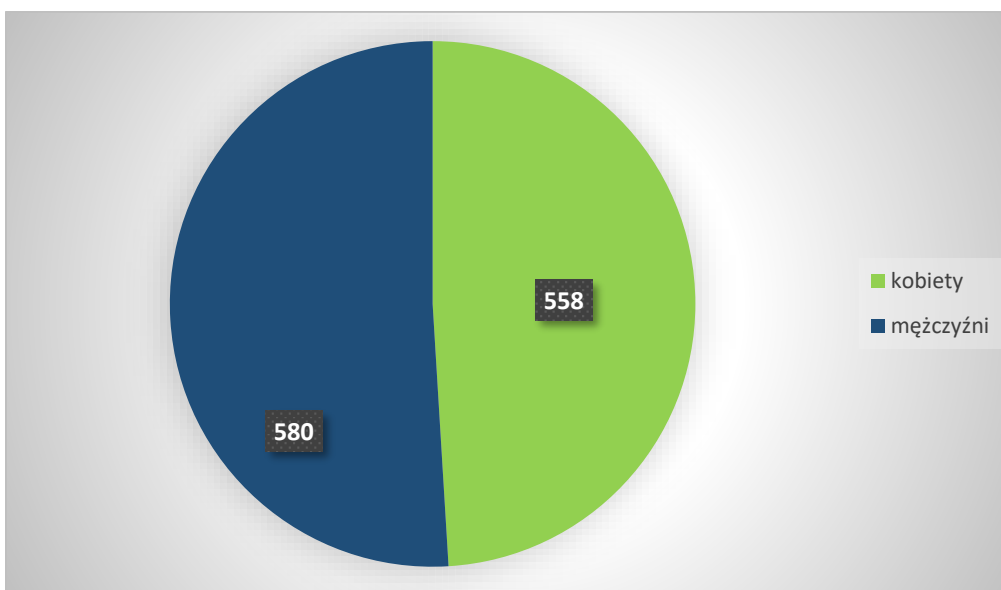
Na koniec 2024 roku 125 osób posiadało status osoby bezrobotnej z prawem do zasiłku, co stanowiło 10,98% wszystkich zarejestrowanych. W tej grupie było 68 kobiet.

Wykres 1. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rykach na dzień 31.12.2023 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rykach

Wykres 2. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rykach na dzień 31.12.2024 r

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rykach

W ujęciu rocznym, stopa bezrobocia w powiecie ryckim w 2024 roku utrzymywała się na umiarkowanym poziomie. Do września bezrobocie kształtowało się nieco powyżej poziomu z roku 2023. W lipcu osiągnęło wartość 6,40%. Pod koniec roku stopa bezrobocia nieznacznie wzrosła do poziomu 6,70%, co oznacza wzrost o 0,20 punktu procentowego w stosunku do poprzedniego roku. Pomimo

tego, była to stopa niższa od tej zanotowanej w całym województwie lubelskim (7,40%).

Tabela 2. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2023r. i 2024r.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI							
WYSZCZEGÓLNIENIE	STAN NA 31.12.2023 r.		STAN NA 31.12.2024 r.		RÓŻNICA		
	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	%	W tym kobiety
OGÓŁEM	1156	560	1138	558	-18	-1,56	-2
RYKI	449	205	414	201	-35	-7,8	-4
DĘBLIN	330	153	333	157	3	0,91	4
KŁOCZEW	130	74	131	66	1	0,77	-8
STĘŻYCA	95	53	89	42	-6	-6,32	-11
NOWODWÓR	92	50	89	50	-3	-3,26	0
UŁĘŻ	60	25	82	42	22	36,67	17

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rykach.

Analizując dane z poszczególnych gmin, widać wyraźne różnice w dynamice zmian. Największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano w gminie Ryki – aż o 35 osób (z 449 do 414), co oznacza spadek o 7,8%. Również w gminach Nowodwór i Stężyca zaobserwowano spadki – odpowiednio o 3 osoby (-3,26%) w Gminie Nowodwór i o 6 osób (-6,32%) w Gminie Stężyca.

Warto zwrócić uwagę na zmianę udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. Na koniec 2023 roku kobiety stanowiły 48,44% wszystkich bezrobotnych, podczas gdy na koniec 2024 roku ich udział wzrósł do 49,03%. Może to wskazywać na większą wrażliwość kobiet na zmiany zachodzące na rynku pracy lub trudności z powrotem na rynek pracy po przerwie, np. spowodowanej opieką nad dziećmi. Należy jednak zwrócić uwagę, że liczba zarejestrowanych kobiet z terenu Gminy Stężyca wykazywała tendencję malejącą, na koniec 2023 r. wynosiła 53, natomiast na koniec 2024 r. 42.

Na tle powiatu ryckiego ciekawie prezentuje się sytuacja w Gminie Stężycza, gdzie lokalna gospodarka i rynek pracy opierają się nie tylko na rolnictwie, ale również na działalności pozarolniczej. Do końca 2024 roku w gminie działalność gospodarczą prowadziło 177 podmiotów, z czego 160 stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób. W samym Urzędzie Gminy w Stężyczy zarejestrowano 6 nowych przedsiębiorców, natomiast 5 innych dokonało wykreślenia z CEIDG. Spośród 177 podmiotów, 16 przedsiębiorców dokonało zmian we wpisach, 10 zawiesiło działalność, a 8 ją wznowiło. Dominującą formą prawną wśród zarejestrowanych firm były jednoosobowe działalności gospodarcze.

Ważnym elementem lokalnej gospodarki są podmioty sektora prywatnego, które tworzą miejsca pracy nie tylko dla mieszkańców gminy, ale i okolicznych miejscowości. Do najbardziej rozpoznawalnych i aktywnych przedsiębiorstw działających w gminie Stężycza należą:

- JMP Flowers Gospodarstwo Ogrodnicze w Stężyczy – największe i najnowocześniejsze w Polsce gospodarstwo zajmujące się produkcją kwiatów ciętych i doniczkowych, oferujące około 240 miejsc pracy,
- Zakład Usług Technicznych Energetyki Marek Wesołowski,
- Zakład Mechaniczny „Marciniak”,
- P.P.H.U. LEDROB,
- Tradex Ubojnia Drobiu SC Tywanek Anna i Zbigniew,
- Chłodnia Składowa Jan Krasuń,
- Firma Odzieżowa 2be3 Monika Michalik-Powierża,
- „WISMONT” S.C. Ewelina Prządka, Mieczysław Kęska,
- POLCAMP Arkadiusz Polak,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Stężycza” S.C. Anna Karolina Nowak, Łukasz Nowak,
- Zakład Produkcyjny Firma Technobeton Sp. z o.o.,
- Lokal gastronomiczny WYSPA WISŁA,
- Sala Bankietowa „Wisetka” Marek Wojtaś,
- ALUPLASTI S.C. Magdalena i Piotr Gazda,
- Poradnia Rehabilitacyjna ESCULAP Tomasz Tomaszewski,
- Market „Stokrotka”.

Wśród przedsiębiorstw zapewniających zatrudnienie mieszkańcom szczególne miejsce zajmuje firma JMP Flowers, z której Gmina Stężycza może być wyjątkowo dumna. To nowoczesne i dynamicznie rozwijające się przedsiębiorstwo, znane na arenie międzynarodowej i będące liderem w Polsce oraz jednym z czołowych producentów orchidei, róż i anturium na świecie. Firma ta jest prawdziwą wizytówką lokalnych tradycji ogrodniczych.

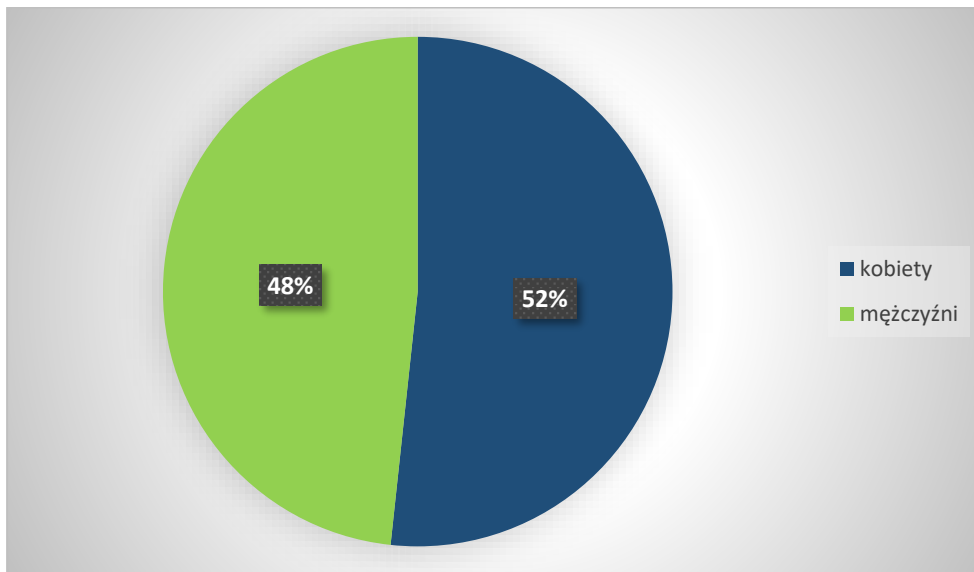
Dane te pokazują, że w Gminie Stężycza sektor działalności pozarolniczej stanowi ważny filar lokalnej gospodarki i wspiera rynek pracy, oferując zatrudnienie dla mieszkańców w różnorodnych dziedzinach. W efekcie struktura rynku pracy staje się coraz bardziej zróżnicowana i odporna na sezonowe wahania związane z rolnictwem.

Nie tylko sektor prywatny daje możliwość zatrudnienia na terenie Gminy Stężycza, ale funkcjonują tu również instytucje publiczne, placówki oświatowe oraz jednostka wojskowa, które także są miejscem pracy dla odpowiednio wykwalifikowanych mieszkańców.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38 036 118 osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 000 osób.

Wykres 3. Procentowy wykaz mieszkańców Polski zgodnie ze spisem powszechnym z 2021 r.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny z 2021 r.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobnie w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w poprodukcyjnym wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilaly osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu

polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych, oraz usług opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi, jak również osoby mogące być samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym, a także osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, oraz osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

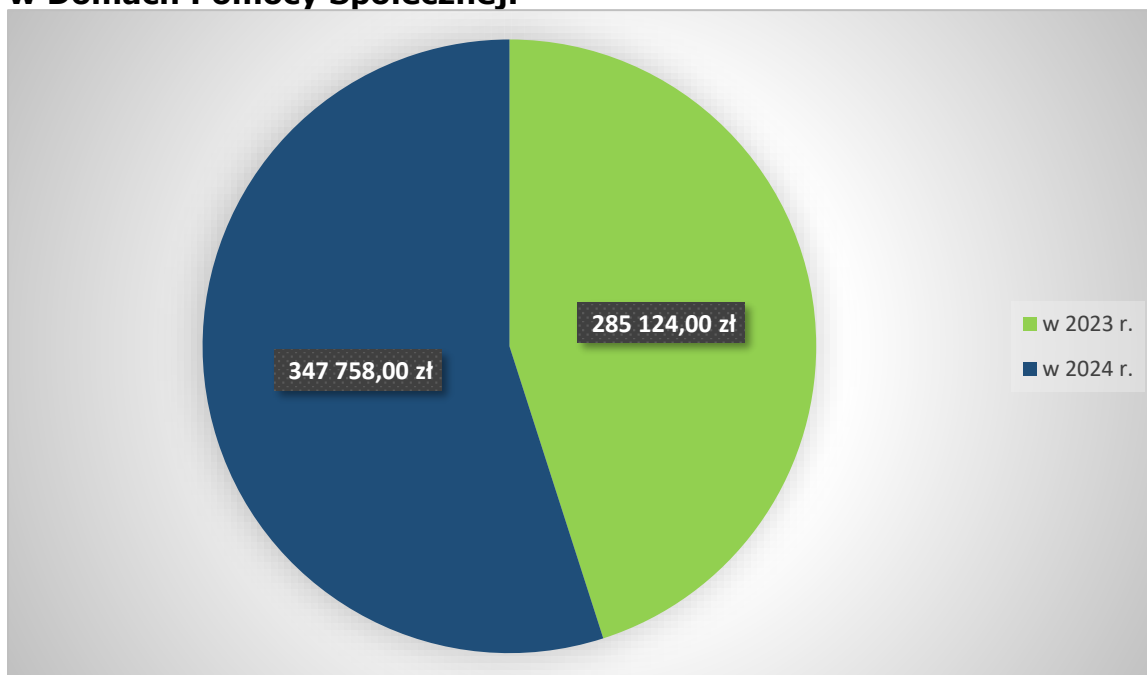
Z danych wynika, że w Gminie Stężycza stale zwiększa się liczba osób starszych, wymagających pomocy ze strony osób drugih. Działania na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami stanowią ważny element lokalnej polityki społecznej. W odpowiedzi na te problemy Gmina podejmuje szereg działań interwencyjnych, w tym zapewnia pomoc finansową, dożywianie oraz dostęp do usług opiekuńczych i asystenckich, które funkcjonują w ramach struktur Ośrodka Pomocy Społecznej. Usługi te realizowane są na rzecz osób niesamodzielnych, samotnych i w podeszłym wieku, wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Od 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy przystąpił do rządowego programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego budżetu państwa. Program ten zapewnia indywidualne wsparcie osób z niepełnosprawnościami w realizacji codziennych czynności oraz w uczestnictwie w życiu społecznym, co jest szczególnie istotne w kontekście ograniczonej samodzielności i wykluczenia społecznego. W ramach Programu w 2024 r. pomocą objęto 9 osób z niepełnosprawnościami,

w starszym wieku. Ze względu na duże zainteresowanie i efektywność działania, program jest kontynuowany również w 2025 roku i korzysta z niego już 29 osób niepełnosprawnych, również w podeszłym wieku.

Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych w gminie pozostaje wyzwaniem. Część tej grupy doświadcza utrudnionego dostępu do leczenia specjalistycznego, rehabilitacji oraz nowoczesnych usług medycznych, co wynika głównie ze złego stanu zdrowia fizycznego podopiecznych. Trudności w korzystaniu z technologii cyfrowych i ograniczony dostęp do bieżących informacji sprawiają, że osoby te wymagają stałego wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego, z tego powodu zwiększa się również liczba osób wymagających wsparcia w formie pobytu w domach pomocy społecznej. W związku z wdrożeniem Programu AOON, większość osób potrzebujących zabezpieczona jest w dotychczasowym środowisku i dzięki temu zmniejszyła się liczba osób przebywających w DPS tj. w 2023 r. było ich 8, w 2024 r. – 7, mimo to koszt pobytu w DPS stale rośnie, co wiąże się bezpośrednio ze wzrostem cen związanych z utrzymaniem i usługami. Gmina Stężyca za pobyt swoich mieszkańców w DPS w 2023 r. zapłaciła 285 124,00 zł., natomiast w 2024 r. – 347 758,00 zł.

Wykres 4. Koszty poniesione przez Gminę Stężyca za pobyt mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej.

Priorytety polityki społecznej wobec osób starszych i z niepełnosprawnościami:

- Zapewnienie możliwie najdłuższego, samodzielnego i godnego życia w środowisku lokalnym.
- Ograniczenie wykluczenia społecznego i cyfrowego tej grupy mieszkańców.
- Wyrównywanie szans w dostępie do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i asystenckich.
- Wzmacnianie środowiskowych form wsparcia oraz opieki domowej.
- Aktywizacja społeczna i przeciwdziałanie osamotnieniu osób starszych.

4. ZDROWIE, PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I UZALEŻNIEŃ

W Gminie Stężyca funkcjonuje 1 podmiot wykonujący działalność leczniczą, 1 podmiot wykonujący działalność rehabilitacyjną oraz działa 1 apteka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Podmioty lecznicze i apteki w gminie.

NAZWA PODMIOTU	ADRES PODMIOTU
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stężycy	ul. Królewska 2, 08-540 Stężycza
Poradnia Rehabilitacyjna ESCULAP	ul. Dęblińska 1, 08-540 Stężycza
Apteka w Stężycy	ul. Królewska 13, 08-540 Stężycza

Źródło: Urząd Gminy Stężycza.

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie Gminy Stężycza zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Stężycza” s.c., zlokalizowany przy ul. Królewskiej 2, w Stężycy. Placówka ta realizuje świadczenia w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ), obejmując zakres podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), a także medycyny sportowej i częściowo medycyny pracy. Mieszkańcy mają dostęp do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz kierowani są – zgodnie z zasadami systemu publicznego – do lekarzy specjalistów, również przyjmujących pacjentów w tej przychodni. Są to lekarze przyjmujący w ramach opieki koordynowanej takich specjalności jak: dietetyka, kardiologia, pulmonologia, diabetologia, ortopedia, endokrynologia. Można też wykonać USG, biopsję i w ramach komercyjnych usług skorzystać z pomocy psychologa. Ważne jest, że dostęp do przychodni dla osób niepełnosprawnych jest ułatwiony, gdyż zniesione są tam bariery architektoniczne.

W Stężycy od 2013 r. działa też Centrum Kompleksowej Rehabilitacji przy Poradni Rehabilitacyjnej ESCULAP. W poradni realizowana jest kompleksowa rehabilitacja dorosłych i dzieci. Atutem placówki jest wykwalifikowany personel, który w swojej pracy indywidualnie dobiera kompleksowe programy rehabilitacyjne, dostosowane do rodzaju schorzenia z uwzględnieniem czasu ich trwania, optymalizacji efektów terapeutycznych oraz oczekiwań pacjenta. Placówka posiada nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny i fizykoterapeutyczny. W pełni dostosowana jest dla potrzeb osób niepełnosprawnych tj. posiada windy i podnośniki hydrauliczne, przystosowane toalety, przestrzeń do swobodnego poruszania się na wózku inwalidzkim oraz miejsca parkingowe. Prowadzi również rehabilitację w domu pacjenta, ustalając dogodny czas dla jej przeprowadzenia.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców Gminy Stężycza zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

w Rykach. Według jego danych, w 2024 r. liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności wynosiła 260. Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności stwierdzanymi u dorosłej populacji, obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych, są choroby układu krążenia. Powodują trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności uniemożliwiają lub ograniczają możliwość pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzeczenia o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, o trwałej całkowitej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy oraz o trwałej częściowej lub okresowej częściowej niezdolności do pracy dla mieszkańców Gminy Stężycza wydawane są przez Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie przy ul. Tomasza Zana 36A.

Warto dodać, że wydawaniem orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym dla mieszkańców Gminy Stężycza zajmuje się Placówka Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Lublinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2023 r. z powodu niepełnosprawności, ze świadczeń pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej (w tym z pracy socjalnej) oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych w gminie skorzystało 205 osób, a w 2024 r. – 239 osób.

Wsparciem i pomocą obejmowane są również osoby uzależnione i ich rodziny. Alkoholizm, narkomania a w ostatnim czasie także uzależnienia behawioralne są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm mieszkańców gminy, podobnie jak w całym kraju, zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, czasem też utrata zatrudnienia. Problem narkomanii w szerszym znaczeniu nie występuje w Gminie Stężycza. Pojedyncze przypadki wynikają z coraz większej powszechności i dostępności środków

odurzających, z panującej mody na ich zażywanie, chęci poszukiwania nowych wrażeń i doznań, oraz traktowania ich jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowania stresu i konfliktów.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższa tabela przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w Gminie Stężycza na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2023-2024.

Tabela 4. Wysokość środków finansowych wydatkowanych w Gminie Stężycza na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2023-2024.

ŚRODKI PRZEZNACZONE NA PROFILAKTYKĘ I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ	
2023 r.	2024 r.
45 018,00 zł	46 380,00 zł

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stężycy.

Na terenie Gminy Stężycza inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych zajmuje się przede wszystkim Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin, a także podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Najbliższe poradnie terapii uzależnień znajdują się w Dęblinie i w Rykach. Mieszkańcy Gminy Stężycza mogą z ich pomocy swobodnie korzystać w ramach NFZ.

5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I PRZEMOC DOMOWA

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Bezpieczeństwo publiczne jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jakość życia mieszkańców Gminy Stężycza. Gmina charakteryzuje się stosunkowo niskim poziomem przestępczości, co wynika z dobrej współpracy mieszkańców z lokalnymi służbami porządkowymi. Niemniej jednak, jak w każdej społeczności, również tutaj występują problemy związane z patologiami społecznymi, takimi jak nadużywanie alkoholu, przemoc domowa czy drobne kradzieże.

Gmina Stężycza dysponuje stabilną i sprawnie funkcjonującą strukturą bezpieczeństwa publicznego, w której główną rolę odgrywają Komenda Powiatowa Policji w Rykach, Komisariat Policji w Dęblinie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rykach oraz silna sieć jednostek OSP na terenie Gminy Stężycza. Działania tych służb uzupełniane są przez współpracę z lokalną społecznością, co przyczynia się do utrzymania stosunkowo niskiego poziomu przestępczości i wysokiego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Na terenie gminy Stężycza funkcjonuje kilka jednostek odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego:

1. Policja

- Gmina Stężycza podlega pod działania Komendy Powiatowej Policji w Rykach.
- Patrole prewencyjne i interwencyjne obsługują teren gminy w sposób rotacyjny, a w przypadkach szczególnych możliwe jest wezwanie dodatkowych jednostek.

2. Państwowa Straż Pożarna

- Gmina znajduje się w rejonie operacyjnym Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rykach, która dysponuje zawodową jednostką ratowniczo-gaśniczą oraz specjalistycznym sprzętem.

3. Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) – pełnią bardzo ważną funkcję operacyjną i społeczną. Trzy z nich tj.: OSP Stężycza, OSP Brzeziny i OSP Pawłowice włączone

są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Ponadto działają też OSP Brzeźce, OSP Paprotnia, OSP Stara Rokitnia i OSP Kletnia.

Zwalczaniem przestępczości i zapewnieniem porządku publicznego na terenie gminy zajmuje się przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Rykach, która poprzez funkcjonariuszy pełniących służbę w rejonie Stężyczy realizuje swoje zadania w zakresie wykrywania i ścigania przestępstw oraz przeciwdziałania naruszeniom prawa. Policja prowadzi działania profilaktyczne, interwencyjne i kontrolne, także w szkołach i miejscach publicznych.

Do najczęściej występujących zagrożeń na terenie gminy należą: przestępstwa przeciwko mieniu (np. włamania, kradzieże), wykroczenia drogowe, a także zjawiska społeczne takie jak alkoholizm i przemoc w rodzinie. W ostatnich latach w Policji obserwuje się większy nacisk na profilaktykę społeczną, współpracę z kuratorami sądowymi, szkołami oraz pomocą społeczną.

Komenda Powiatowa PSP w Rykach odpowiada za ochronę przeciwpożarową i reagowanie na zagrożenia na terenie całego powiatu ryckiego, w tym Gminy Stężycza. Jej podstawowe zadania obejmują:

- Gaszenie pożarów w obiektach mieszkalnych, gospodarczych, przemysłowych i leśnych,
- ratownictwo techniczne podczas wypadków drogowych i katastrof budowlanych,
- ratownictwo chemiczne i ekologiczne, np. podczas wycieków substancji niebezpiecznych,
- ratownictwo medyczne w sytuacjach zagrożenia życia przed przyjazdem zespołów ratownictwa medycznego,
- prowadzenie działań prewencyjnych – kontrola stanu zabezpieczeń przeciwpożarowych w budynkach użyteczności publicznej i firmach,
- szkolenia i ćwiczenia dla członków OSP i pracowników instytucji lokalnych z zakresu bezpieczeństwa pożarowego,
- koordynowanie działań jednostek OSP na terenie powiatu.

Podstawowymi aktami prawnymi określającymi zakres działania i kompetencje Państwowej Straży Pożarnej są:

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1443)

2. 1.Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2025 r., poz. 188)

Jednostki te biorą udział nie tylko w akcjach gaśniczych i ratowniczych, ale również w działaniach społecznych o charakterze profilaktycznym – szkoleniach, zawodach strażackich, piknikach i uroczystościach gminnych.

Mimo prężnej działalności szeregu wymienionych służb, na terenie gminy dochodzi jednak do zdarzeń wymagających interwencji i odpowiednich działań zaradczych. Dotyczy to głównie przemocy domowej. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dn. 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) nałożyła na gminy obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej, oraz ochrony osób doznających tej przemocy poprzez stworzenie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie gmin w obszarze przeciwdziałania przemocy tj. między innymi poprzez powołanie Zespołów Interdyscyplinarnych. W tym celu Rada Gminy Stężycza przyjęła Uchwałę w dn. 27.06.2023 r. Nr XLII/281/2023 w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego, a ZI został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Stężycza z dn. 18.09.2023 r. W Jego skład wchodzi dwóch pracowników OPS, pracownik oświaty, pracownik ochrony zdrowia, Policji, GKRPA i Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej. Posiedzenia ZI w 2024 r. odbywały się systematycznie, w budynku GOK w Stężycy, przynajmniej raz na 2 miesiące, a prace Zespołu odgrywały kluczową rolę w prowadzeniu procedury przeciwdziałania przemocy domowej. Bardzo często rodziny, których dotyczyły te działania, znajdowały się w kryzysie, wielokrotnie zmagaly się z uzależnieniami, a także z niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą wobec małoletnich. Wszystkie działania, które podejmował Zespół Interdyscyplinarny w Stężycy miały za zadanie przede wszystkim przeciwdziałać przemocy, zmniejszać skalę tego zjawiska, chronić ofiary przemocy, pomóc rodzinom w rozwiązaniu ich konkretnych problemów. W 2024 r. prowadzono 17 Niebieskich Kart.

6. EDUKACJA, KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA NA TERENIE GMINY

Na terenie Gminy Stężycza funkcjonuje stabilna i dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych, obejmująca trzy szkoły podstawowe – w Stężycy, Rokitni

Nowej i Pawłowicach – oraz dwa przedszkola publiczne i jeden oddział przedszkolny. W roku szkolnym 2023/2024 łączna liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosiła 335 osób w 27 oddziałach, natomiast do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych objętych wychowaniem przedszkolnym uczęszczało 184 dzieci, w tym 50 trzylatków i 49 sześciolatków.

Tabela 5. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ODDZIAŁÓW	LICZBA UCZNIÓW	W TYM, W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	SP Stężycza	11	161	20	20	31	21	21	24	23	1
2.	SP Rokitnia	8	100	20	11	11	10	12	13	13	10
3.	SP Pawłowice	8	74	13	10	10	10	12	3	8	8
Razem:		27	335	53	41	52	41	45	40	44	19

Źródło: Raport o stanie Gminy Stężycza za 2024 r.

Tabela 6. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ODDZIAŁÓW	LICZBA DZIECI				
				3-LATKI	4-LATKI	5-LATKI	6-LATKI
1.	PP Stężycza	4	95	24	21	25	25
2.	OP Rokitnia	2	43	12	13	6	12
3.	PP Pawłowice	2	46	14	11	9	12
Razem:		8	184	50	45	40	49

Źródło: Raport o stanie Gminy Stężycza za 2024 r.

Gmina zapewnia wysokiej jakości warunki nauki i wychowania, zarówno w zakresie dydaktycznym, jak i infrastrukturalnym. Efektem wieloletnich inwestycji jest m.in. nowoczesne Centrum Edukacyjne z zapleczem sportowym wybudowane w Stężycy, które służy uczniom, nauczycielom oraz społeczności lokalnej jako przestrzeń do nauki, aktywności fizycznej i integracji, Stan techniczny wszystkich budynków oświatowych oceniany jest jako bardzo dobry.

W szkołach i przedszkolach w roku szkolnym 2023/2024 zatrudnionych było 84 nauczycieli oraz 26 pracowników administracji i obsługi. Placówki systematycznie wyposażane są w pomoce dydaktyczne oraz nowoczesny sprzęt edukacyjny, co pozwala zapewnić dzieciom bezpieczne i sprzyjające warunki rozwoju. Na terenie Gminy Stężycza nie ma placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3.

Działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną oraz w zakresie turystyki w gminie organizuje i koordynuje Gminny Ośrodek Kultury w Stężycy.

Priorytetem działalności GOK-u jest realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb kulturalnych, czytelniczych i turystycznych, wychowania i edukacji, upowszechniania i rozwoju kultury sportowej oraz promocji regionu. Do głównych jego zadań w zakresie działalności kulturalnej należy m.in.: tworzenie warunków do rozwoju i upowszechniania kultury, organizacja różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju kół i klubów zainteresowań oraz zespołów, organizowanie imprez kulturalnych, artystycznych, oświatowych, rozrywkowych, rekreacyjnych oraz turystycznych, organizowanie wystaw, warsztatów sztuki, rękodzieła, projekcji filmów, współpraca z innymi instytucjami kultury, oraz z organizacjami społecznymi, instytucjami oświatowo-edukacyjnymi, samorządami powiatowym i wojewódzkim w zakresie rozwoju kultury i regionu, a także wspieranie akcji charytatywnych. Według podanych danych GOK w 2023 r. zorganizował 37 imprez, w których wzięły udział 3043 osoby łącznie natomiast w 2024 r. zorganizował 39 imprez, w których wzięło udział łącznie 4068 osób (narastająco).

W budynku GOK w Stężycy znajduje się Biblioteka Publiczna, a w Pawłowicach i Starej Rokitni – filie biblioteczne. Do ich podstawowych zadań należy zaspokajanie potrzeb czytelniczych, kulturalnych, oświatowych, edukacyjnych oraz informacyjnych poprzez m.in. gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu,

wypożyczanie do domu, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzacja książek i czytelnictwa, współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa, podjęcie działań oświatowych, które zwiększą rozwój czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, współpraca z bibliotekami, instytucjami i placówkami oświatowo-kulturalnymi na terenie gminy, powiatu i województwa w celu rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa, organizowanie konkursów czytelniczych i kiermaszy książek.

W 2023 r. księgozbiór bibliotek w gminie liczył 22 532 woluminów, liczba czytelników wyniosła 762 osoby, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 14 395 woluminów, natomiast w 2024 r. księgozbiór bibliotek w gminie liczył 22 287 woluminów, liczba czytelników wyniosła 754 osoby, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 13 140 woluminów.

W Gminie Stężycza organizowane jest wiele imprez kulturalno-rozrywkowych. Należą do nich: pikniki rodzinne, bale karnawałowe, obchody świąt państwowych – Święto Konstytucji 3 Maja, Święto Niepodległości 11 Listopada, imprezy okolicznościowe – Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Wieczory Andrzejkowe, Spotkania z Mikołajem.

Organizacją życia sportowego i rekreacji w gminie zajmuje się również Ludowy Klub Sportowy „Mazowsze” Stężycza. Do jego głównych zadań z zakresu kultury fizycznej należy: rozwój sportu wśród mieszkańców gminy, prowadzenie działań rekreacyjnych, m.in. imprez i rozgrywek sportowych i sportowo-rekreacyjnych oraz promocja sportu i rekreacji.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Składają się na nią m.in.: boiska sportowe, stadion, tereny rekreacyjne, place zabaw, ścieżki rowerowe.

7. KWESTIA UCHODźCÓW

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się, że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja

pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążała do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

Liczba obywateli Ukrainy, którzy od 2022 r. znaleźli schronienie przed konfliktem wojennym w domach prywatnych mieszkańców na terenie Gminy Stężycza, to 155 osób. Pomoc finansowa polegała na wypłacie jednorazowego świadczenia 300,00 zł., zasiłku rodzinnego i pielęgnacyjnego, świadczeń pielęgnacyjnych. Gmina wypłacała także zasiłki okresowe dla 1 osoby w kwocie 1 464,00 zł. Objęto również dożywianiem dzieci w szkole – z tej formy pomocy skorzystało 16 dzieci (w tym 15 bez decyzji). Łączna kwota świadczeń wypłaconych w latach 2022-2024 r. wyniosła 48 502,00 zł. W tym, świadczenie 300,00 zł. wypłacono 129 osobom na łączną kwotę 38 700,00 zł.

Gmina wypłacała również świadczenie osobom, którzy obywatelom Ukrainy zapewniali zakwaterowanie i wyżywienie. Na dofinansowanie zakwaterowania i wyżywienia złożono 80 wniosków natomiast kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 374 320,00 zł.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce.

8. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN W GMINIE

Na terenie Gminy Stężyca funkcjonują jednostki samorządu terytorialnego umożliwiające społeczeństwu funkcjonowanie. Do potencjału instytucjonalnego gminy zalicza się: Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka wraz z filiami, Przedszkola i Szkoły Podstawowe.

Istnieje również znaczny potencjał organizacji pozarządowych oraz inne zrzeszenia: Towarzystwo Przyjaciół Stężycy, Klub Aktywnych Kobiet, Ochotnicze Straże Pożarne, Stowarzyszenie Amazonki, Stowarzyszenie Liderki Wiejskie, Koła Gospodyń Wiejskich, Wspólnota Gruntowa, Wyspa Wisła, Ludowy Klub Sportowy „Mazowsze” Stężyca, Wojskowe Koło Łowieckie „Diana”, Koło Wędkarskie, Schola „Nadzieja”.

W Gminie Stężyca zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: Ustawa o pomocy społecznej, Ustawa o świadczeniach rodzinnych, Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, Ustawa o Karcie Dużej Rodziny, Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, Ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2024 r. kadre OPS w Stężycy stanowiło 9 osób, w tym 4 pracowników socjalnych (jeden zatrudniony na zastępstwo). Wszyscy posiadali wykształcenie wyższe, 2 osoby posiadały specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Kadra OPS w Stężycy w 2024 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	4(w tym 1 na zastępstwo)
księgowa	1
pracownik ds. świadczeń rodzinnych i administracyjnych	1
pracownik administracyjny	1
asystent rodziny	1

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy.

W 2024 r. wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie wynosiły 3 228 404,00 zł. i były większe niż w roku 2023, które wynosiły 2 813 613,00 zł. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2023-2024.

ŚWIADCZENIA Z OPS	WYSOKOŚĆ WYDATKÓW W (ZŁ)	
	2023 R.	2024 R.
ogółem	2 813 613	3 228 404
pomoc społeczna	515 359	590 944
domy pomocy społecznej	285 124	347 758
zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	0	9254
składki na ubezpieczenia zdrowotne	9 860	11 102
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	36 185	30 419
dodatki mieszkaniowe	6 489	7 486
zasiłki stałe	123 756	131 767
usługi opiekuńcze	17 619	18 267
pomoc w zakresie dożywiania	36 326	34 891
rodzina	2 298 254	2 637 460
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2 148 293	2 478 139
wspieranie rodziny	73 712	96 840
rodziny zastępcze	56 147	43 393
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	20 101	19 088

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają charakter głównie pieniężny, niepieniężny i usługowy.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2023-2024 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W latach 2023-2024 liczba rodzin objętych zasiłkiem celowym zmniejszyła się (z 28 w 2023 r. do 23 w 2024 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wspieraniem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2024-2028 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W 2023 r. liczba rodzin objętych pracą socjalną kształtowała się na poziomie 188 rodzin natomiast w 2024 r. 162 rodziny. Praca socjalna prowadzona przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy polegała m.in. na świadczeniu pomocy przy kompletowaniu dokumentów niezbędnych do otrzymania renty, emerytury, innych świadczeń, udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, występowaniu w charakterze przedstawiciela i rzecznika spraw

podopiecznych szczególnie niezaradnych życiowo, podejmowaniu działań w zakresie uzyskiwania alimentów, uzyskania prawa do świadczenia wspierającego; uczeniu racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami. W ramach świadczonej pracy socjalnej OPS współpracował z pedagogami szkolnymi, sądem rodzinnym, kuratorami zawodowymi i społecznymi, policją, zakładem karnym, lekarzami, pielęgniarkami oraz gminnymi i pozagminnymi placówkami prowadzącymi dożywianie dzieci.

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, w 2024 r. OPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla 16 rodzin z 32 małoletnimi dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z kolei w roku 2023 pomoc asystenta rodziny obejmowała 17 rodzin z 35 małoletnimi dziećmi.

W latach 2023-2024 gmina ponosiła również odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej. W 2023 r. liczba dzieci w pieczy zastępczej wynosiła 7, natomiast w roku 2024 - 8.

Ośrodek zajmował się również wypłatą świadczeń rodzinnych w tym, zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, świadczenia rodzicielskiego oraz świadczenia „za życiem”. W 2023 r. wypłacono łącznie 516 486,43 zł. natomiast w 2024 r. 405 392,88 zł.

Wypłacane były również świadczenia wspierające rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności, w tym: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2023 r. na wypłatę w/w świadczeń przeznaczono 1 191 092,90 zł. natomiast w 2024 r. - 1 666 905,72 zł.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez OPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. Kwota świadczeń wypłaconych w 2023 r. była wyższa niż w 2024 r. i wynosiła odpowiednio: w 2023 r. - 188 010,00 zł i w 2024 r. - 166 360,00 zł. Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2023-2024 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. W 2023 r. wydano ich 114 a w 2024 r. - 38.

W analizowanym okresie OPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, świadcząc wsparcie rzeczowe i finansowe, pracę socjalną wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc,

zapewniając rodzinom pomoc psychologa oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Stężycy. W 2024 r. odbyło się 6 spotkań członków Zespołu, a pracę z rodzinami prowadziło 17 grup diagnostyczno-pomocowych. Grupy realizowały procedury „Niebieskiej Karty”; działaniami objęto 17 rodzin z gminy, tj. 46 osób doznających przemocy, w tym 12 dzieci. 17 osób stosowało przemoc.

W 2024 r. Ośrodek przystąpił do realizacji programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, którego celem jest ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Pomocą asystenta objęto 9 osób z niepełnosprawnością. Wydatki na ten cel zostały pokryte z Funduszu Solidarnościowego i wyniosły 186 823,20 zł.

Z dokumentacji i analizy przeprowadzonych działań przez OPS w Stężycy wynika, że na przestrzeni lat 2022-2024 zauważalne są zmiany w strukturze i liczbie osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na różnorodne przesłanki. W 2022 r. z pomocy skorzystało ogółem 2 426 osób, co stanowiło 48,07 % wszystkich mieszkańców gminy. Liczba ta zdecydowanie zwiększyła się w stosunku do 2021 r. Powodem tak znaczącego wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń realizowanych przez OPS było wprowadzenie przez polski rząd nowych zadań zleconych gminie w postaci programów osłonowych takich jak: dodatek osłonowy, dodatek węglowy, dodatek na inne źródła ciepła, dodatek elektryczny. Poza tymi osobami z pomocy skorzystali również uchodźcy wojenni z Ukrainy.

Liczba rodzin objętych pomocą na zasadach określonych w Ustawie o pomocy społecznej w 2022 r. kształtowała się na poziomie 247. W roku 2023 liczba ta wynosiła już 188, natomiast w 2024 r. liczba rodzin objętych pomocą kształtowała się na poziomie 172 (368 osób w tych rodzinach), w tym wyłącznie z pracy socjalnej skorzystało 121 rodzin (277 osób w tych rodzinach). Ogółem pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej i pracy socjalnej udzielono 358 osobom (również na podstawie innych ustaw).

Wysokie zapotrzebowanie było też na pomoc rzeczową. W Gminie Stężycza przeprowadzono dystrybucję żywności z PCK dla 90 rodzin (tj. dla 222 osób w tych rodzinach), w tym dla 37 rodzin z małoletnimi dziećmi. Wydano 666 paczek żywnościowych o łącznej wadze 9 990 kg. Ich łączna wartość finansowa to

57 383,00 zł. brutto. OPS opłacał również obiady dla dzieci w szkołach. W 2024 r. taką pomocą objęto 19 małoletnich z 11 rodzin. Opłacono dla nich 1845 posiłków za kwotę: 8 901,00 zł. Pomoc w formie posiłków w szkole kierowana była również do małoletnich pochodzenia ukraińskiego, których pobyt uznano za legalny w naszym kraju. Zgodnie z Ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa z 12 marca 2022 r., z „Funduszu pomocy” utworzonego dla obywateli Ukrainy udzielano głównie pomocy w formie opłaty za obiady dla 1 dziecka. Opłacono dla niego 65 posiłków za łączną kwotę 260,00 zł. Udzielano też wsparcia dla uchodźców w formie finansowej, tj. dla 4 osób wypłacono jednorazowe świadczenie w wys. 300,00 zł. na osobę, łącznie wypłacono 1 200,00 zł.

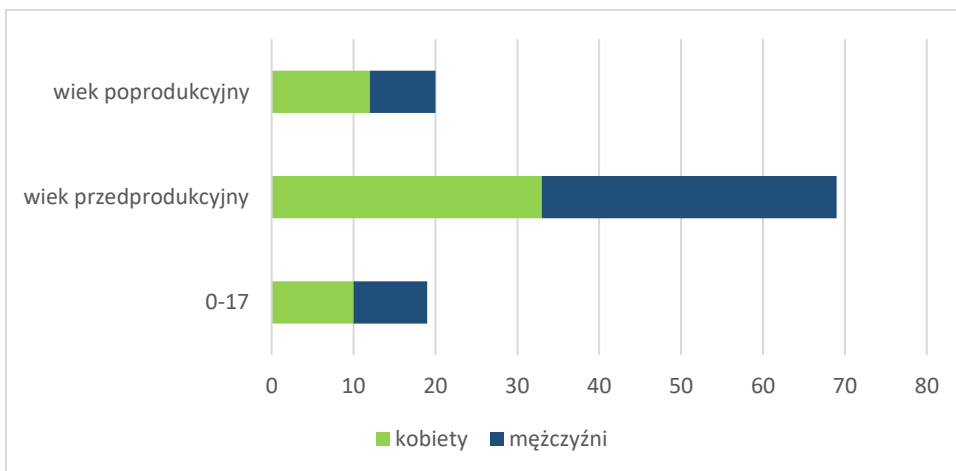
Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie oraz najczęstszych powodów jej przyznawania.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń.

GRUPA	OGÓŁEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
0-17	19	10	9
wiek przedprodukcyjny	69	33	36
wiek poprodukcyjny	20	12	8

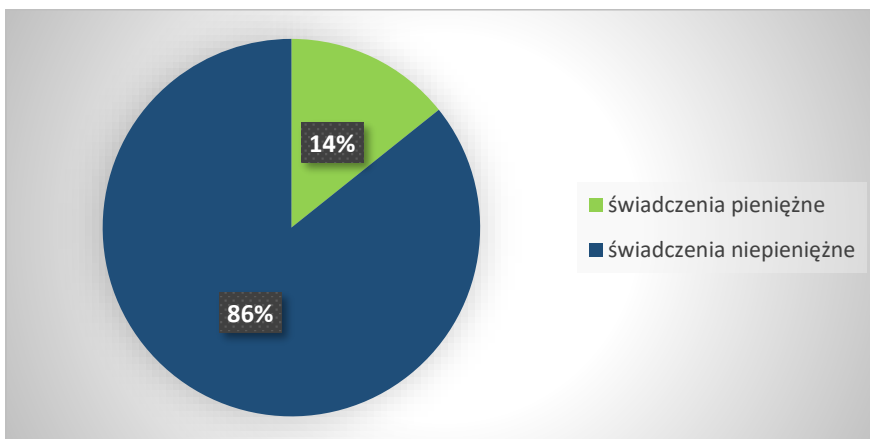
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy.

Wykres 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy.

Wykres 6. Podział świadczeń na pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej na dzień 31.12.2024 r.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy.

Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom na dzień 31.12.2024 r.

POWODY UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
UBÓSTWO	31
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	18
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	16
BEZROBOCIE	14
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	10
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	7
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIELNE	2
ALKOHOLIZM	6
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIELNOŚCI	3

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy.

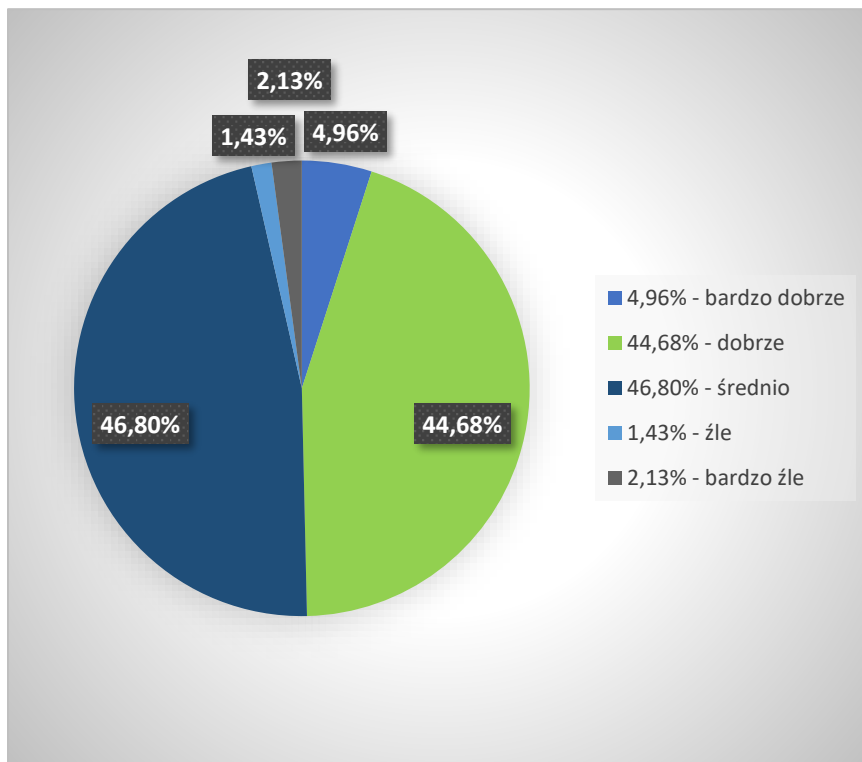
9. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Stężyca posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek ochrony zdrowia. W sumie do analizy przedłożono 141 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu zapytano badanych o warunki życia na terenie Gminy Stężycza. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Jak ocenia Pan/Pani warunki życia na terenie Gminy Stężycza?

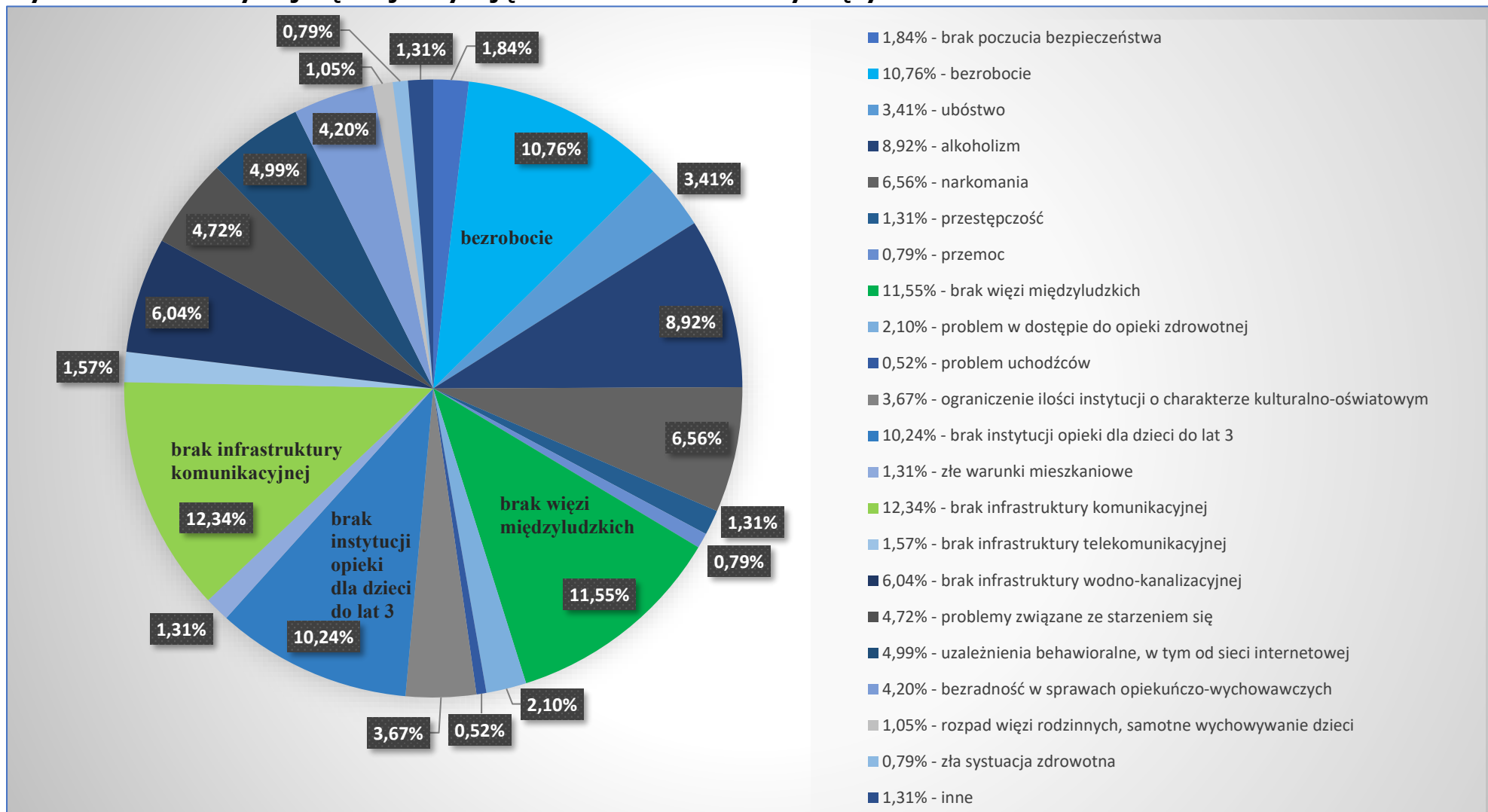

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych uznała, że warunki życia na terenie Gminy Stężycza są średnie (46,80%), 44,68% uważa, że są dobre a jedynie 1,43%, że są złe i 2,13%, że bardzo złe.

W kolejnym pytaniu ankietowani wskazywali problemy najczęściej dotyczące mieszkańców Gminy Stężycza. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców Gminy Stężycza.

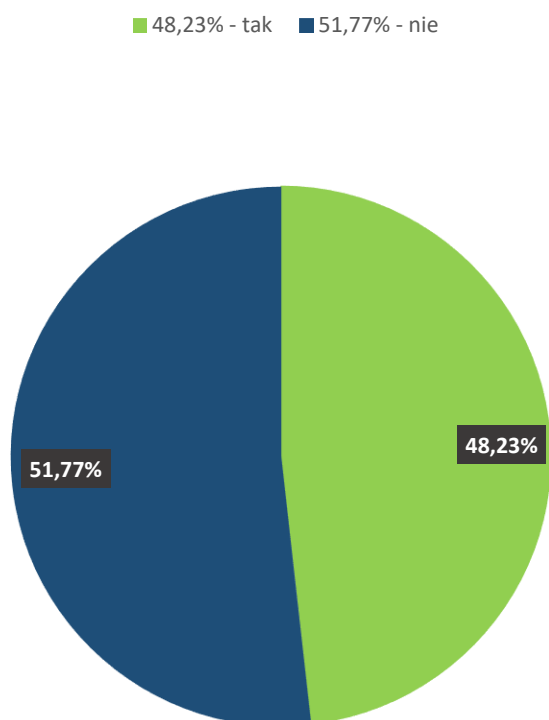

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

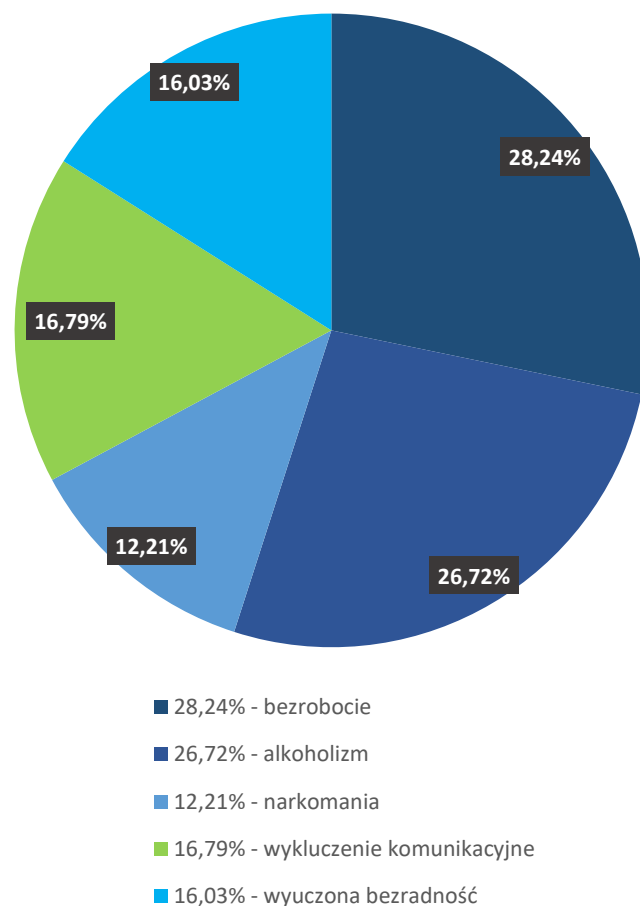
Jako problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali na pierwszym miejscu brak infrastruktury komunikacyjnej (12,34%) na kolejnym miejscu jest brak więzi międzyludzkich (11,55%), na trzeciej pozycji bezrobocie (10,76%), oraz kolejno brak instytucji opieki dla dzieci do lat 3 (10,24%).

W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali, czy ubóstwo jest istotnym zjawiskiem wśród mieszkańców gminy oraz jakie czynniki mają wpływ na jego powstawanie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Czy według Pana/Pani zjawisko ubóstwa jest istotne na terenie Gminy Stężycza?

Wykres 10. Jeśli tak, jakie czynniki według Pana/Pani mają wpływ na powstawanie ubóstwa?

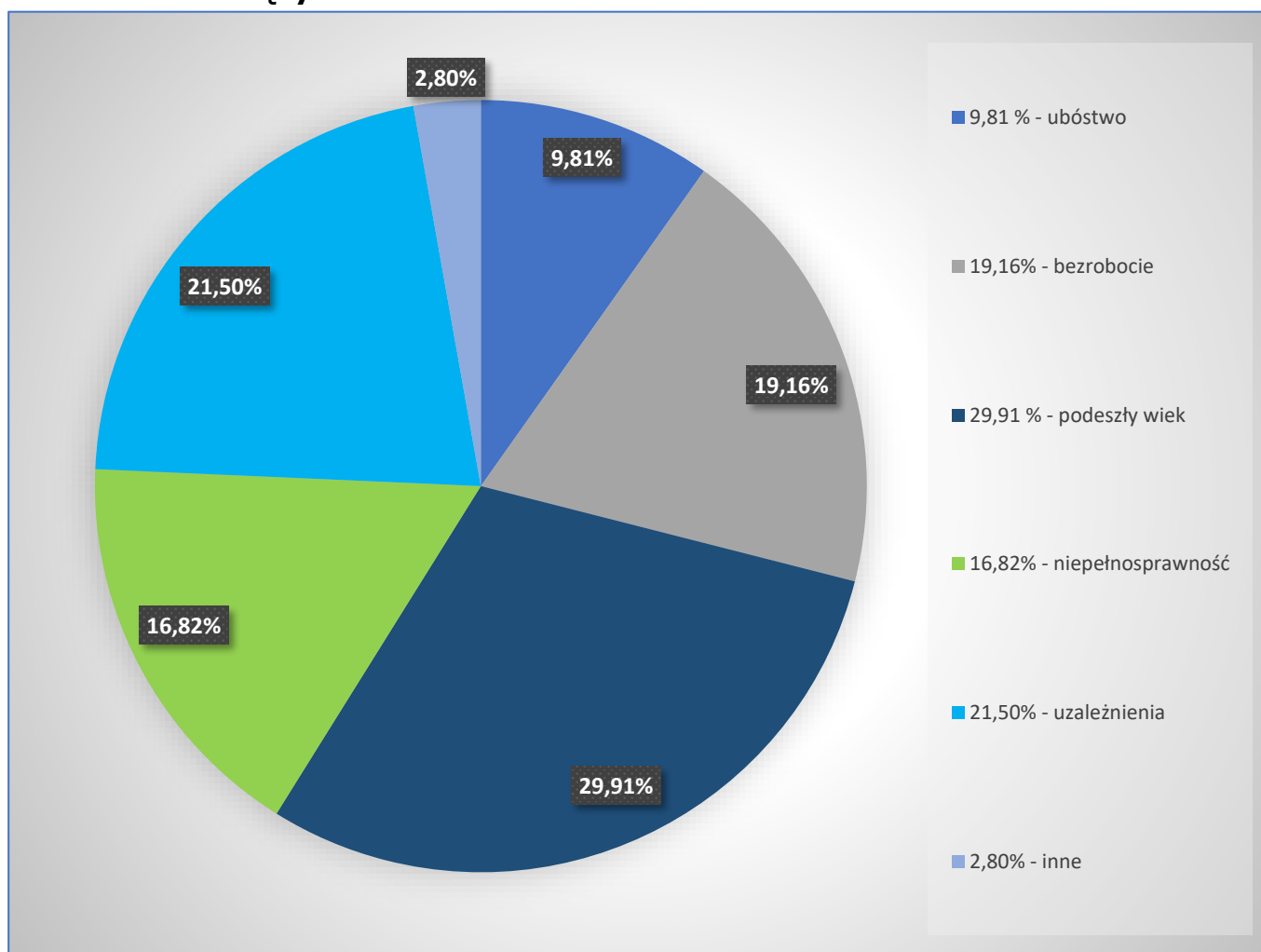
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W grupie badanych uzyskane odpowiedzi dotyczące zjawiska ubóstwa w Gminie Stężycza są wyrównane jednak większość wykazała, że zjawisko to nie jest istotne na terenie naszej gminy.

Respondenci, którzy zaznaczyli odpowiedź „tak” w większości uważają, że powodem zjawiska ubóstwa są kolejno: bezrobocie (28,24%), alkoholizm (26,72%) oraz wykluczenie komunikacyjne (16,79%).

W kolejnym pytaniu ankietowani wskazywali powód występowania wykluczenia społecznego na terenie Gminy Stężycza. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Z czego wynika według Pana/Pani wykluczenie społeczne w Gminie Stężycza?

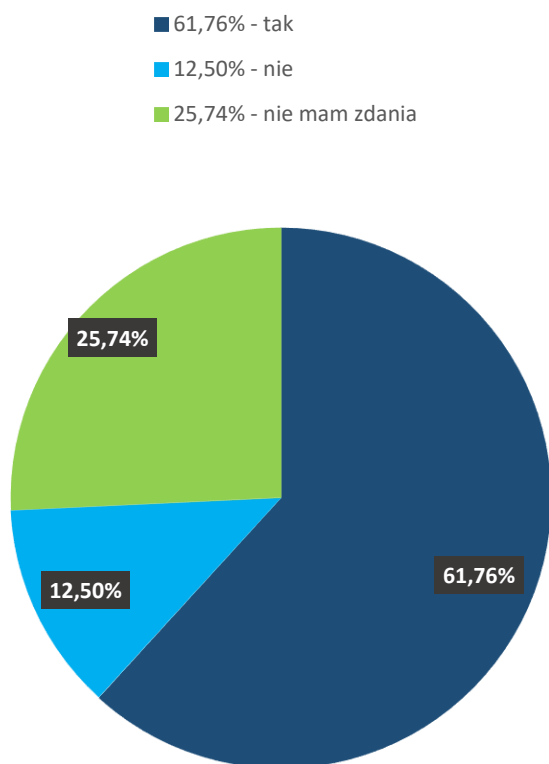

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

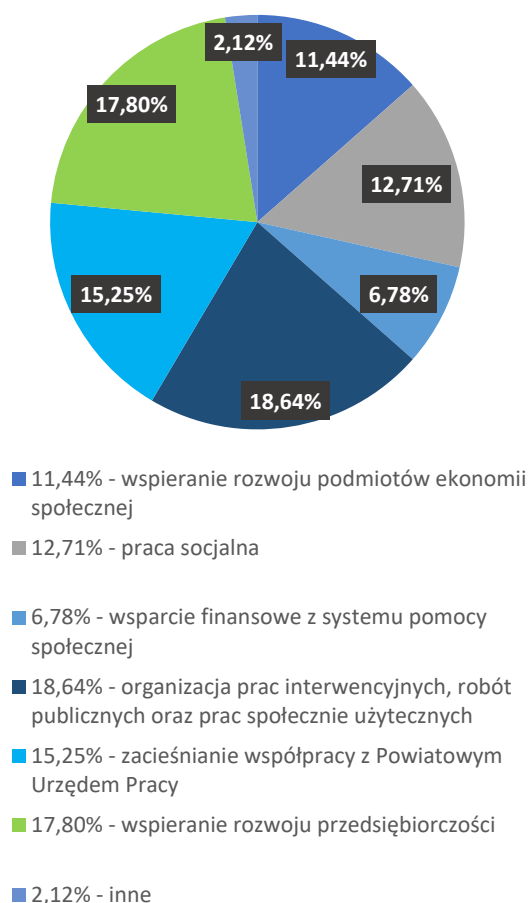
Najwięcej respondentów wskazało, że powodem wykluczenia społecznego jest podeszły wiek (29,91%), na następnym miejscu wskazali uzależnienia (21,50%), oraz dalej - bezrobocie (19,16%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 12. Czy Pan/Pani uważa, że bezrobocie ma duży wpływ na problemy społeczne w gminie?

Wykres 13. Jakie zadania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

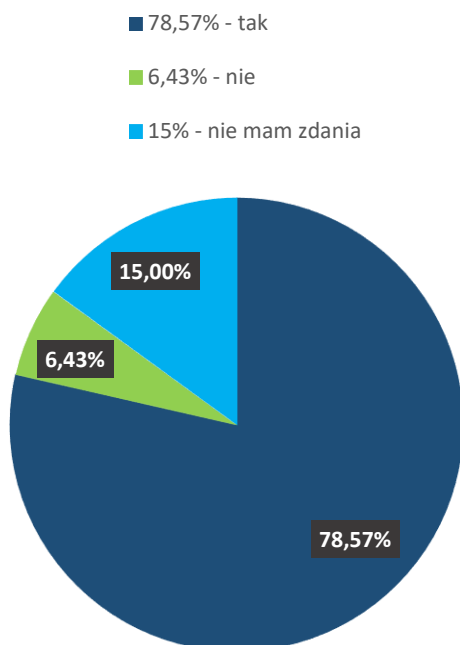
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych (61,76%) stwierdza, że poziom bezrobocia ma duży wpływ na problemy społeczne w gminie, jednocześnie ¼ respondentów nie ma zdania na ten temat (25,74%).

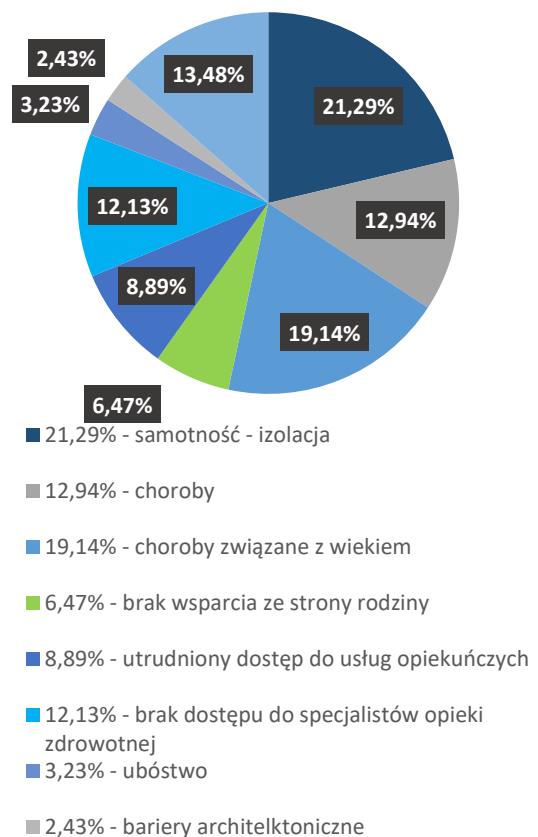
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: organizację prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych (18,64%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (17,80%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (15,25%) oraz pracę socjalną (12,71%).

W odpowiedzi na następane pytania ankietowani przedstawili, czy ich zdaniem na terenie Gminy Stężycza istnieje problem starzenia się społeczeństwa oraz jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze na terenie naszej gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 14. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy Stężycza istnieje problem starzenia się społeczeństwa?

Wykres 15. Jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych na terenie naszej gminy?

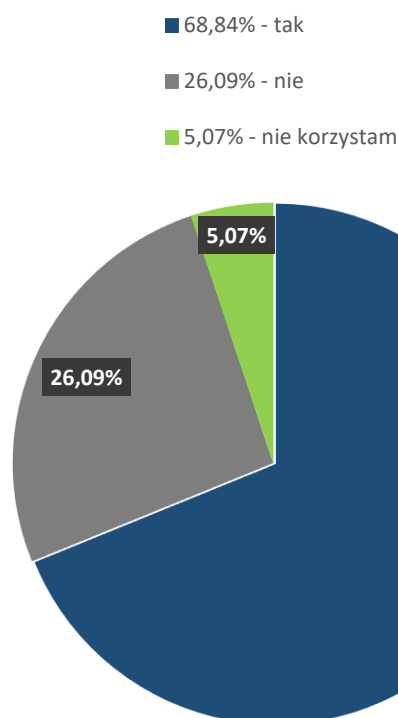
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów uznała, że istnieje problem starzenia się społeczeństwa i jest bardzo znaczący (aż 78,57%)

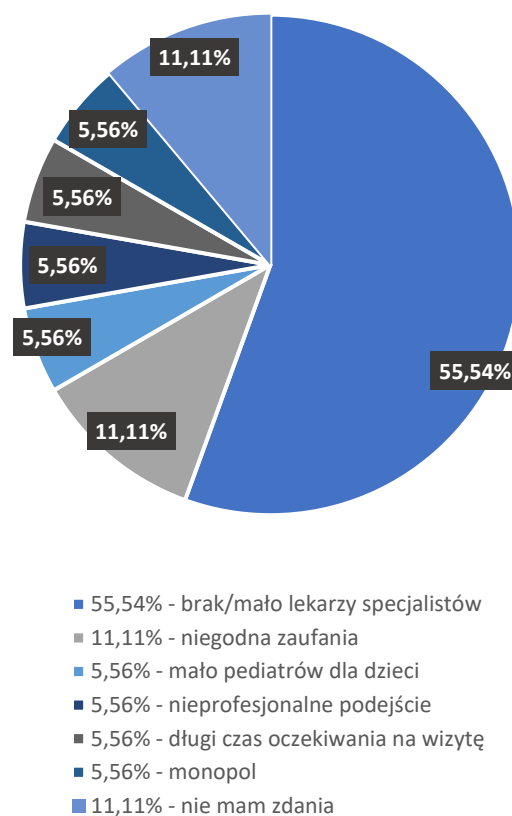
W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są samotność - izolacja (21,29%) i choroby związane z wiekiem (19,14%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani wskazali, czy są zadowoleni z działalności Podstawowej Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Stężycza oraz identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 16. Czy jest Pan/Pani zadowolona z działalności Podstawowej Opieki Zdrowotnej na terenie gminy?

Wykres 17. Jeśli nie, to dlaczego?

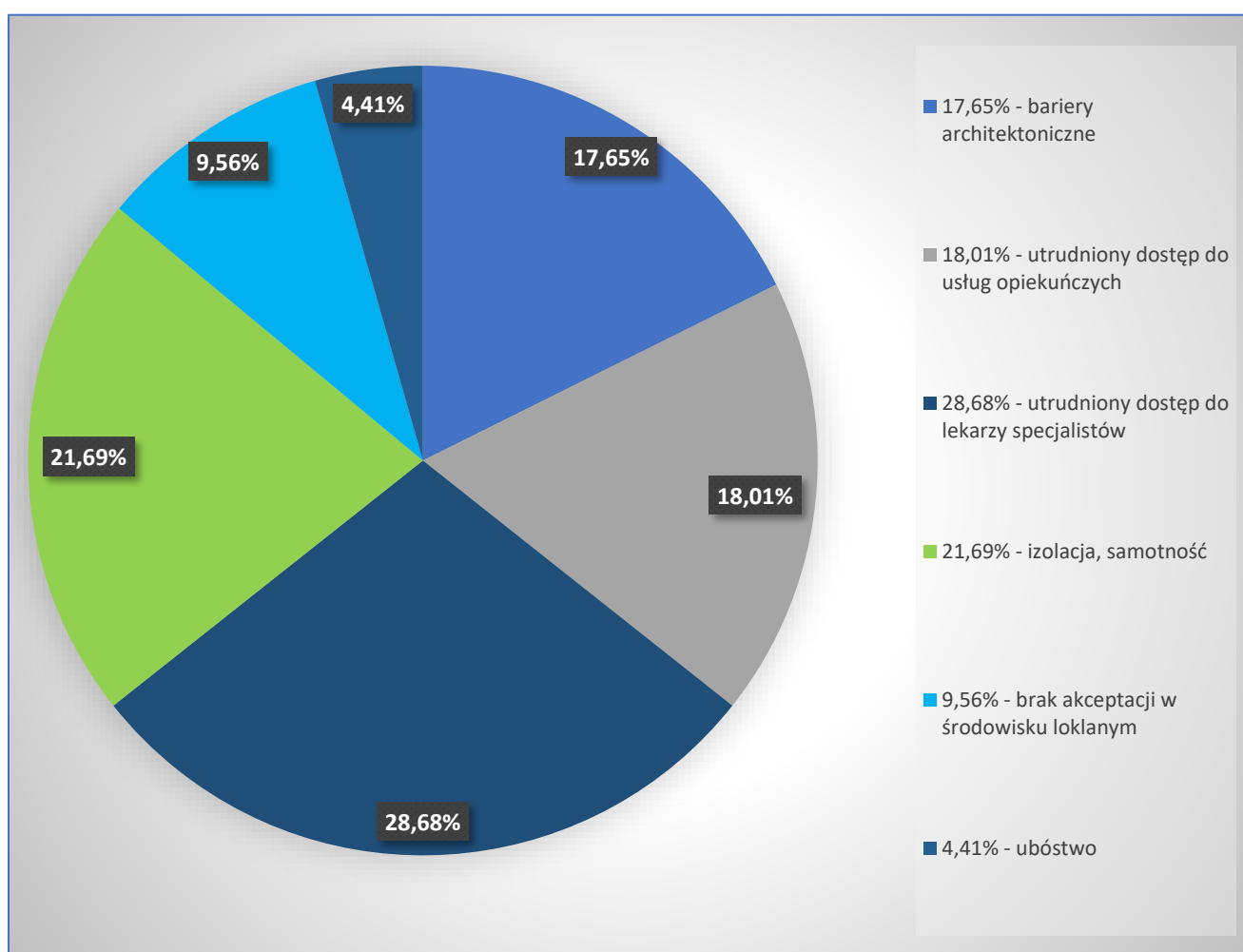
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (68,84%) stwierdziło, że są zadowoleni z działalności Podstawowej Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Stężycza. Jednocześnie 26,09%

respondentów odpowiedziało, że nie a 5,07% badanych nie korzysta z tutejszej Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Jako powód niezadowolenia z Podstawowej Opieki Zdrowotnej najczęściej wskazywane było „brak/mało lekarzy specjalistów” (55,54%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat problemów społecznych z którymi ich zdaniem spotykają się osoby niepełnosprawne i przewlekle chore. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 18. Z jakimi problemami społecznymi Pana/Pani zdaniem spotykają się osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore?

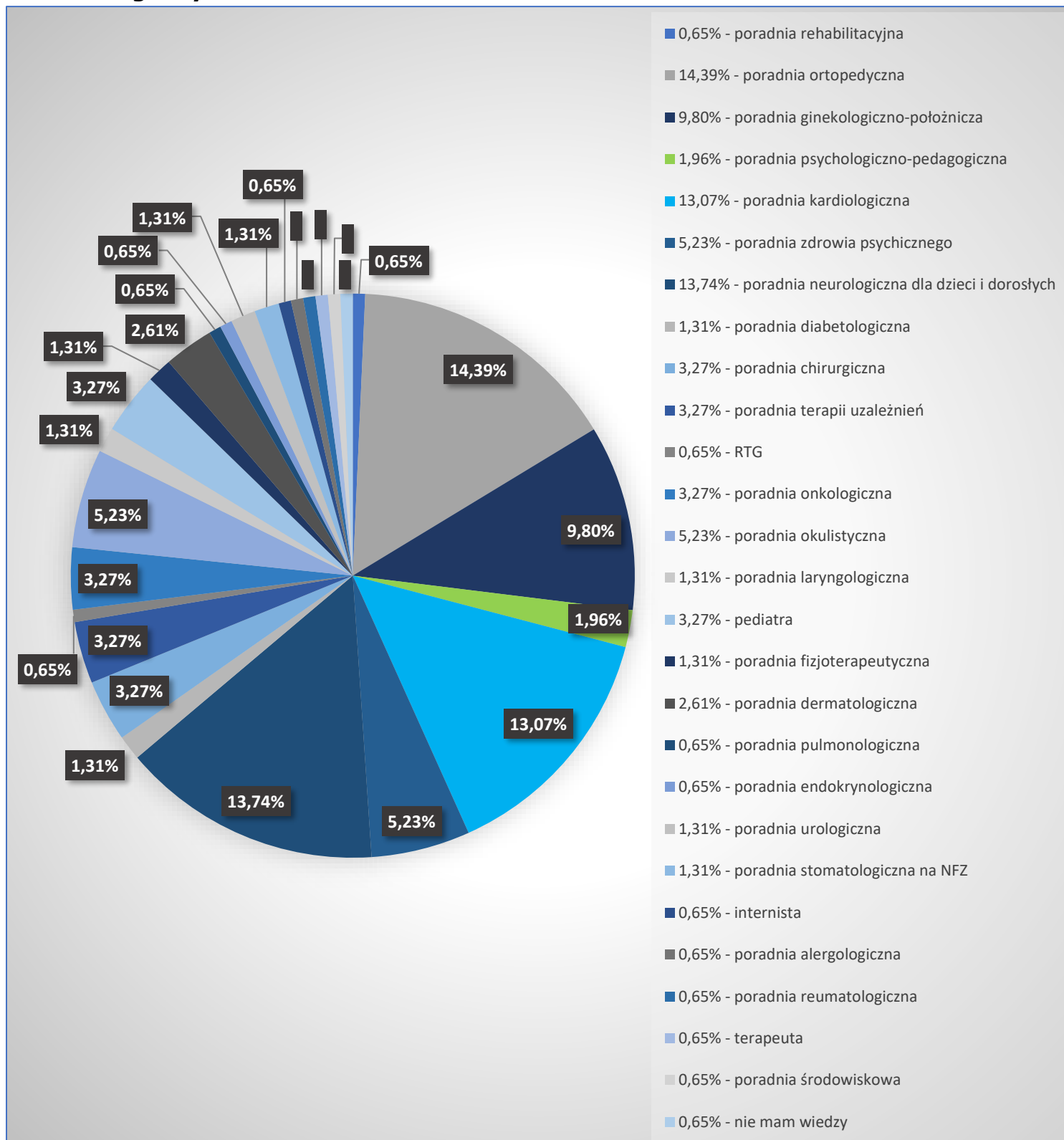
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że znaczącym problemem społecznym dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych jest utrudniony dostęp do lekarzy

specjalistów (28,68%), izolacja, samotność (21,69%), oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (18,01%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o wskazanie poradni specjalistycznych, jakie powinny działać na terenie Gminy Stężycza. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Jakie poradnie specjalistyczne powinny działać na terenie gminy?

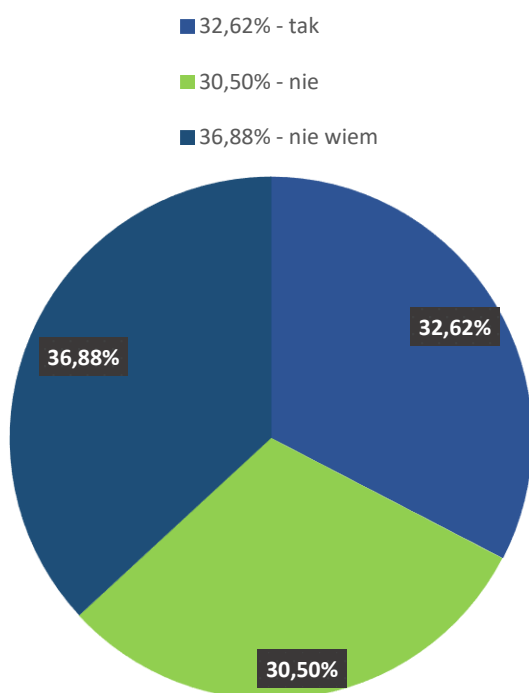

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

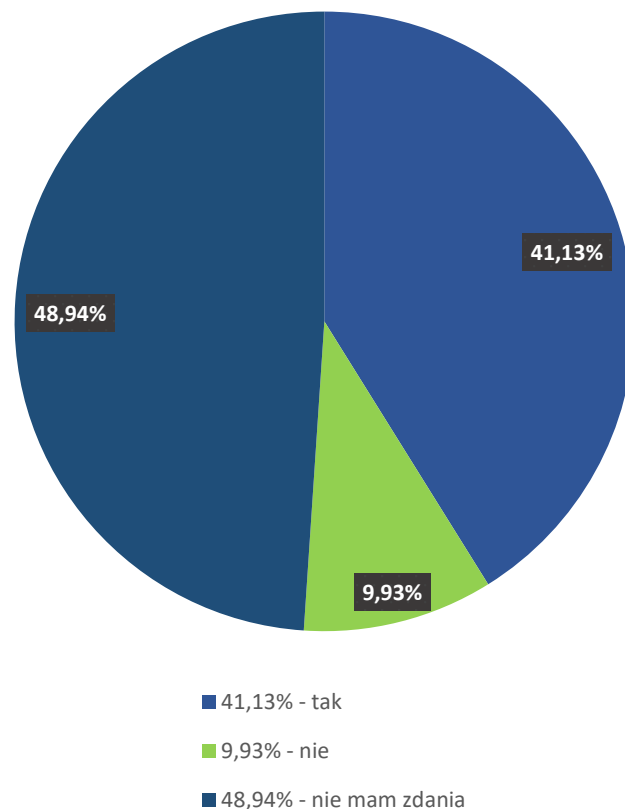
Najwięcej badanych stwierdziło, że na terenie naszej gminy powinna działać poradnia ortopedyczna (14,39%), na drugim miejscu ankietowani wskazali poradnię neurologiczną dla dzieci i dorosłych (13,74%), a na trzecim poradnię kardiologiczną (13,07%). Wynika z tego, że osoby nieobjęte opieką koordynowaną, nie mają wiedzy na temat przyjęć specjalistów.

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o odpowiedź, czy ich zdaniem w gminie przestrzegany jest zakaz sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym, oraz, czy na terenie Gminy Stężycza istnieje problem uzależnień behawioralnych lub od środków psychoaktywnych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Czy jest Pana/Pani zdaniem w gminie przestrzegany jest zakaz sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym?

Wykres 21. Czy jest Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy Stężycza istnieje problem uzależnień behawioralnych lub od środków psychoaktywnych?

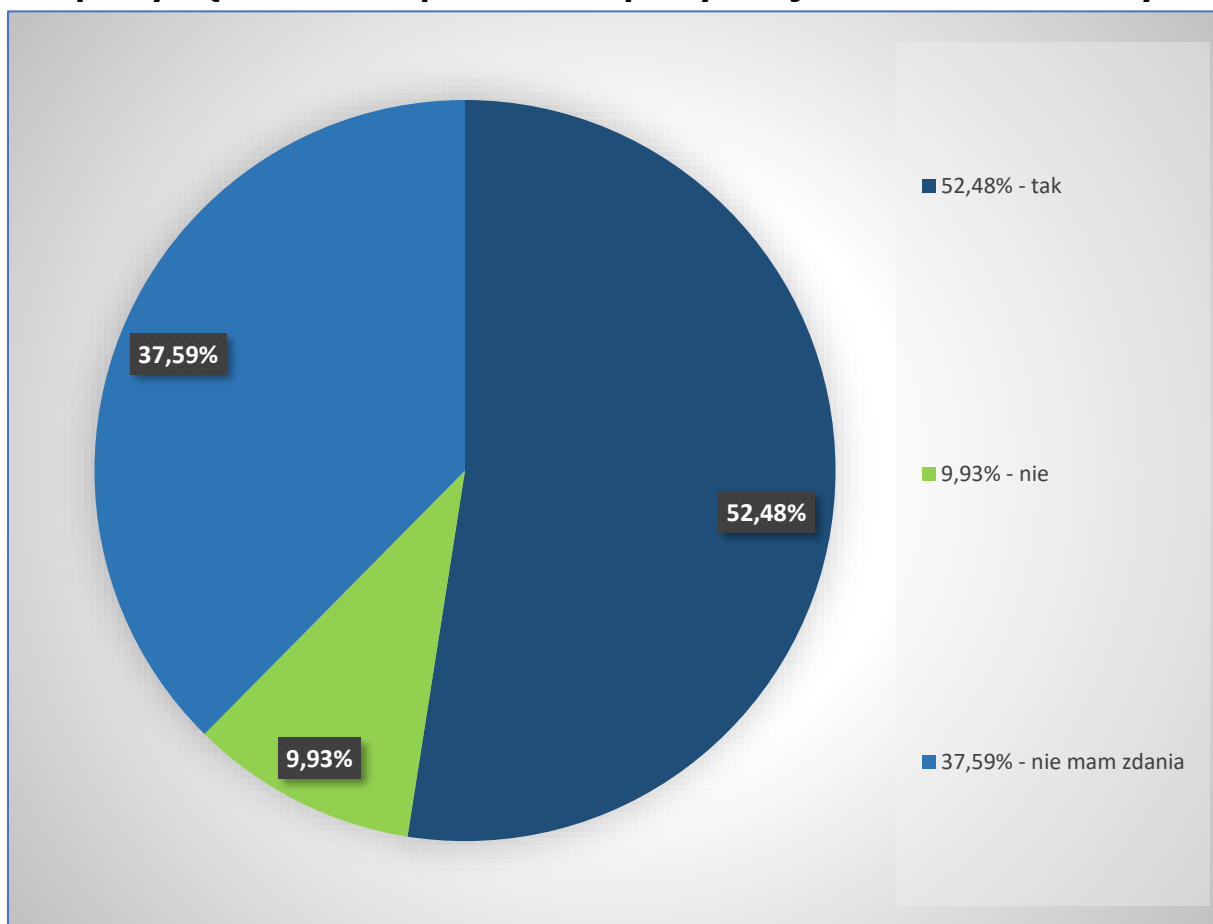
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów uznała, że nie wie, czy na terenie Gminy Stężycza jest przestrzegany zakaz sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym (36,88%), 32,62% ankietowanych twierdzi, że zakaz ten jest przestrzegany.

Ankietowani w większości nie mają zdania, czy na terenie naszej gminy istnieje problem uzależnień behawioralnych lub od środków psychotropowych (48,94%) z kolei 41,13% uznaje, że tak.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać zdanie respondentów na temat, czy widzą potrzebę zatrudnienia specjalisty, terapeuty bądź otwarcia poradni terapeutycznej dla osób uzależnionych. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 22. Czy Pan/Pani widzi potrzebę zatrudnienia specjalisty terapeuty bądź otwarcia poradni terapeutycznej dla osób uzależnionych?

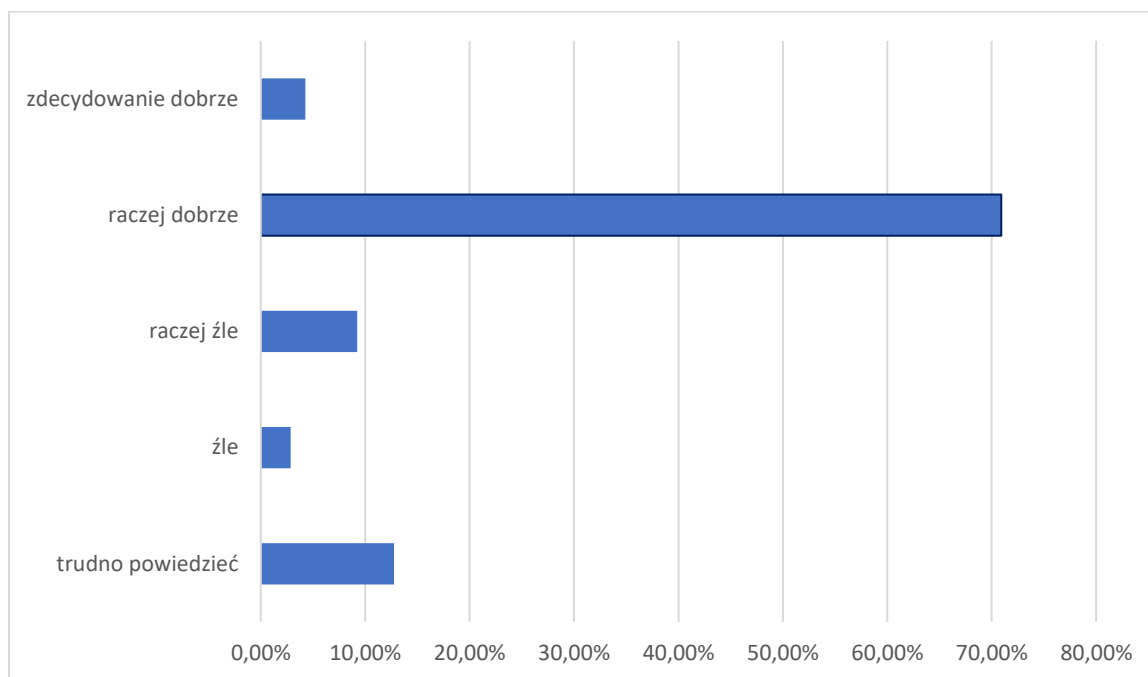
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych widzi potrzebę zatrudnienia specjalisty, terapeuty bądź otwarcia poradni terapeutycznej dla osób uzależnionych (52,48%),

37,59% respondentów nie ma zdania na ten temat, natomiast jedynie 9,93% osób nie widzi takiej potrzeby.

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezpieczeństwa – poproszono badanych o ocenę stanu bezpieczeństwa w Gminie Stężycza oraz wskazanie, według własnego odczucia, poziomu zagrożenia wywołanego podanymi zjawiskami. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

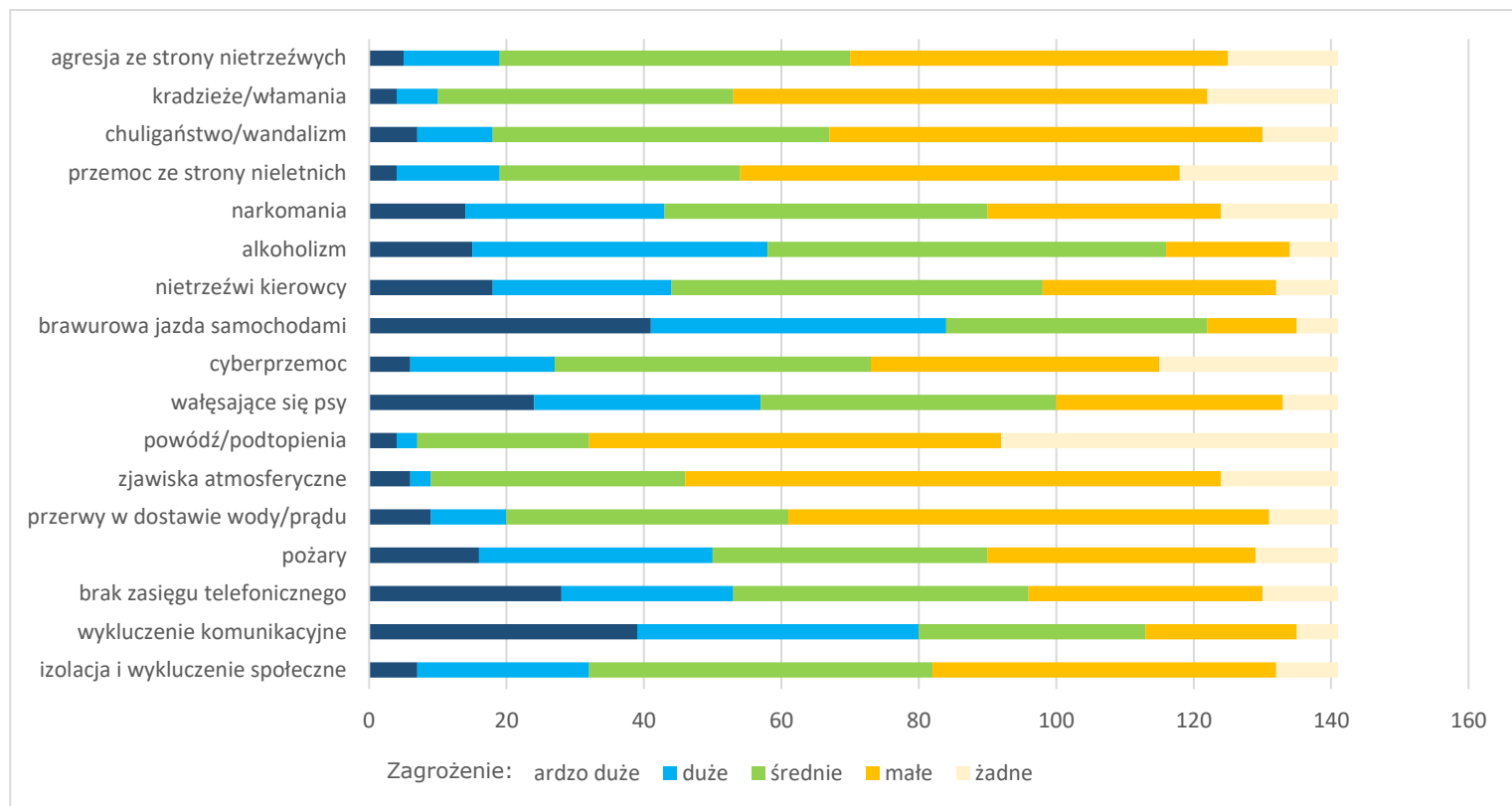
Wykres 23. Stan bezpieczeństwa w Gminie Stężycza w ocenie respondentów.

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że na terenie naszej gminy stan bezpieczeństwa przedstawia się raczej dobrze (70,92%), 12,77% ankietowanym jest trudno powiedzieć, czy w gminie jest bezpiecznie.

Wykres 24. Proszę ocenić według własnego odczucia poziom zagrożenia wywołany przez podane poniżej zjawiska.

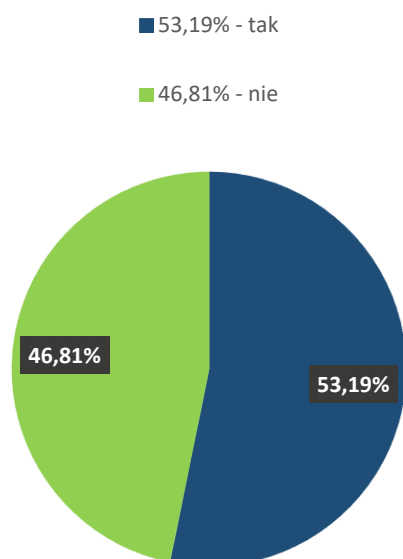

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Powyższy wykres przedstawia odpowiedzi 141 respondentów. Widać, że największy poziom zagrożenia wywołuje u nich brawurowa jazda samochodami na drugim miejscu wykluczenie komunikacyjne. Z kolei najmniejszy poziom zagrożenia wywołuje zjawisko powodzi/podtopień, a trochę większy poziom zagrożenia u respondentów wywołują zjawiska atmosferyczne.

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy domowej, oraz poproszono o przedstawienie najpilniejszych potrzeb w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i bezpieczeństwa w Gminie Stężycza. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 25, Czy słyszał Pan/Pani o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy domowej?

Wykres 26. Proszę wskazać najpilniejsze potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i bezpieczeństwa w gminie.

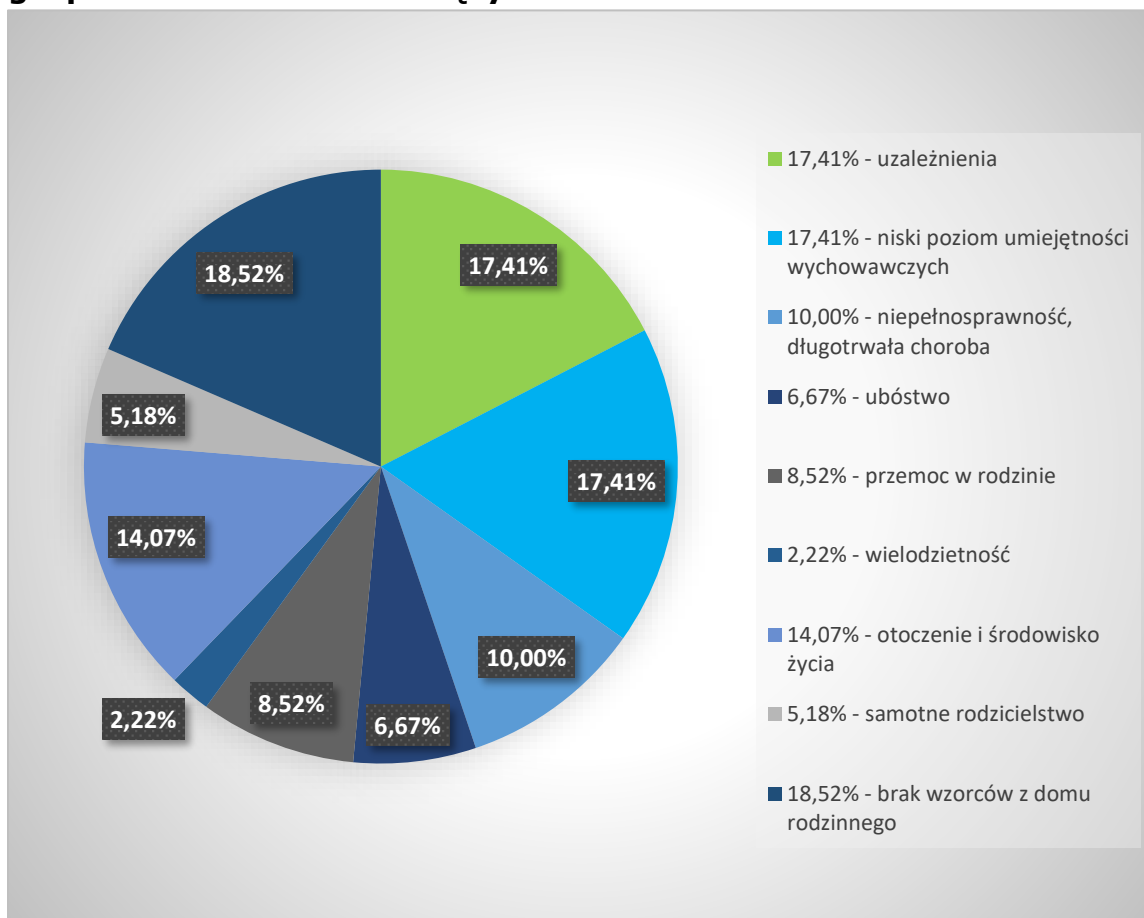
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość badanych (53,19%) odpowiedziała, że nie słyszała o osobach, które doświadczyły przemocy domowej w gminie.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim wzmocnić więzi sąsiedzkie i poprawić świadomość w tym zakresie (21,91%), zwiększyć częstotliwość patroli policyjnych (21,30%) poprawić infrastrukturę drogową (stan dróg, transport, oznakowanie, przejścia dla pieszych, poprawa oświetlenia) (18,83%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Poproszono również o wskazanie działań, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

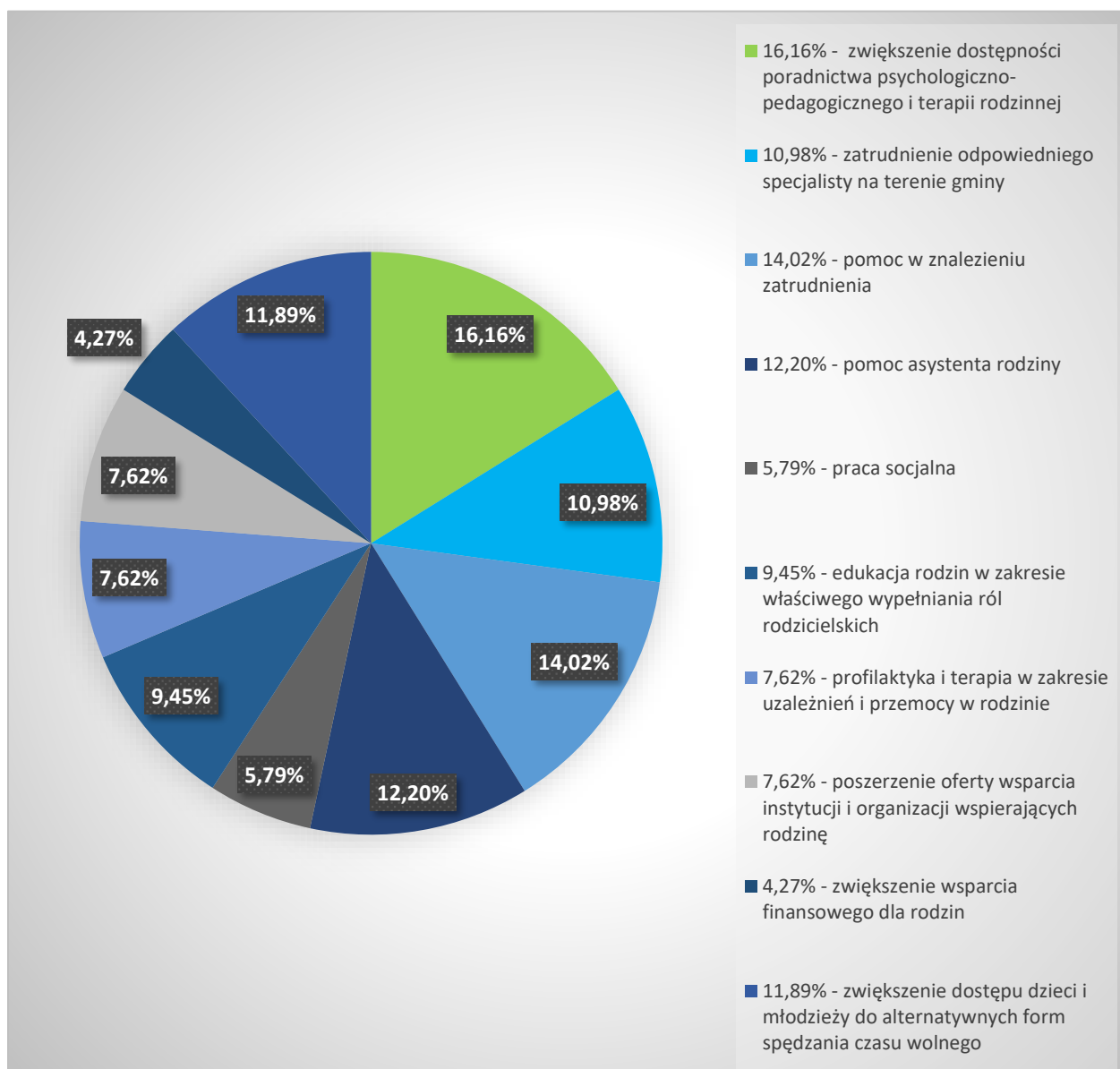
Wykres 27. Proszę wskazać przyczyny występowania niewydolności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa w Gminie Stężycza.

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych główną przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie jest brak właściwych wzorców z domu rodzinnego (18,52%), oraz na tym samym poziomie badani wskazali uzależnienia i niski poziom umiejętności wychowawczych (17,41%).

Wykres 28. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

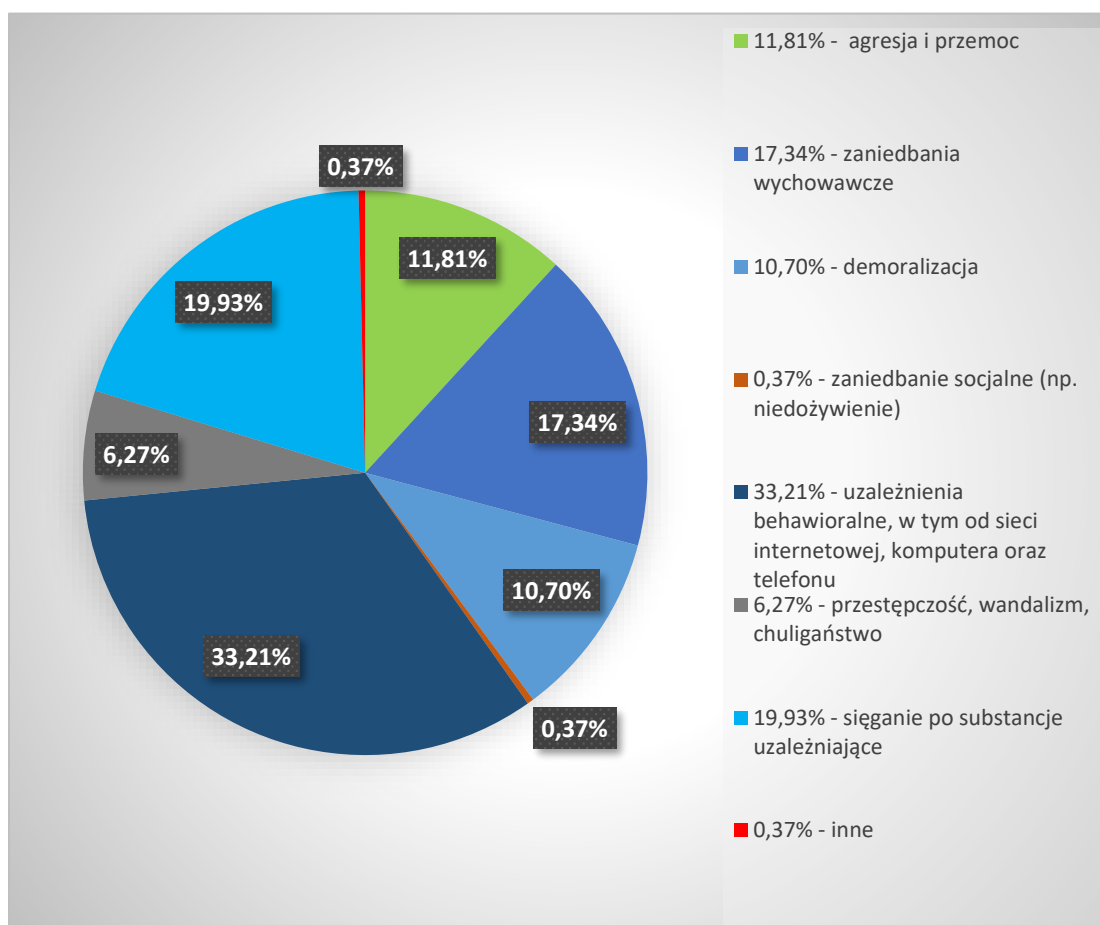
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (16,16%), oraz

kolejno pomoc w znalezieniu zatrudnienia (14,02%), udzielenie wsparcia ze strony asystenta rodziny (12,20%) i dalej - zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (11,89%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z terenu gminy?

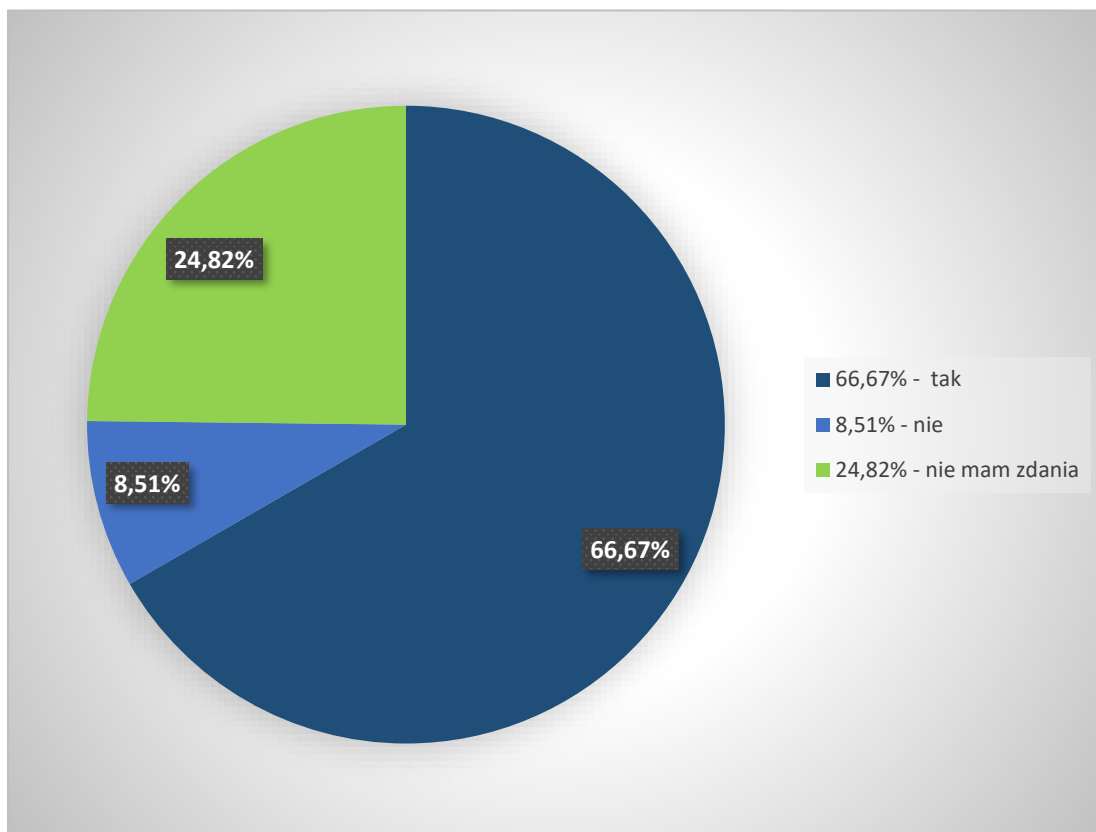
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: uzależnienia behawioralne, w tym od sieci internetowej, komputera i telefonu (33,21%), sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze) (19,93%) oraz zaniedbania wychowawcze (17,34%)

W następnych pytaniach poproszono respondentów o odpowiedź, czy ich zdaniem na terenie Gminy Stężycza brakuje alternatywnych form spędzania czasu

wolnego dla dzieci i młodzieży oraz wymienienie zajęć, jakie ich zdaniem należałoby zorganizować. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 30. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy Stężycza brakuje alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży?

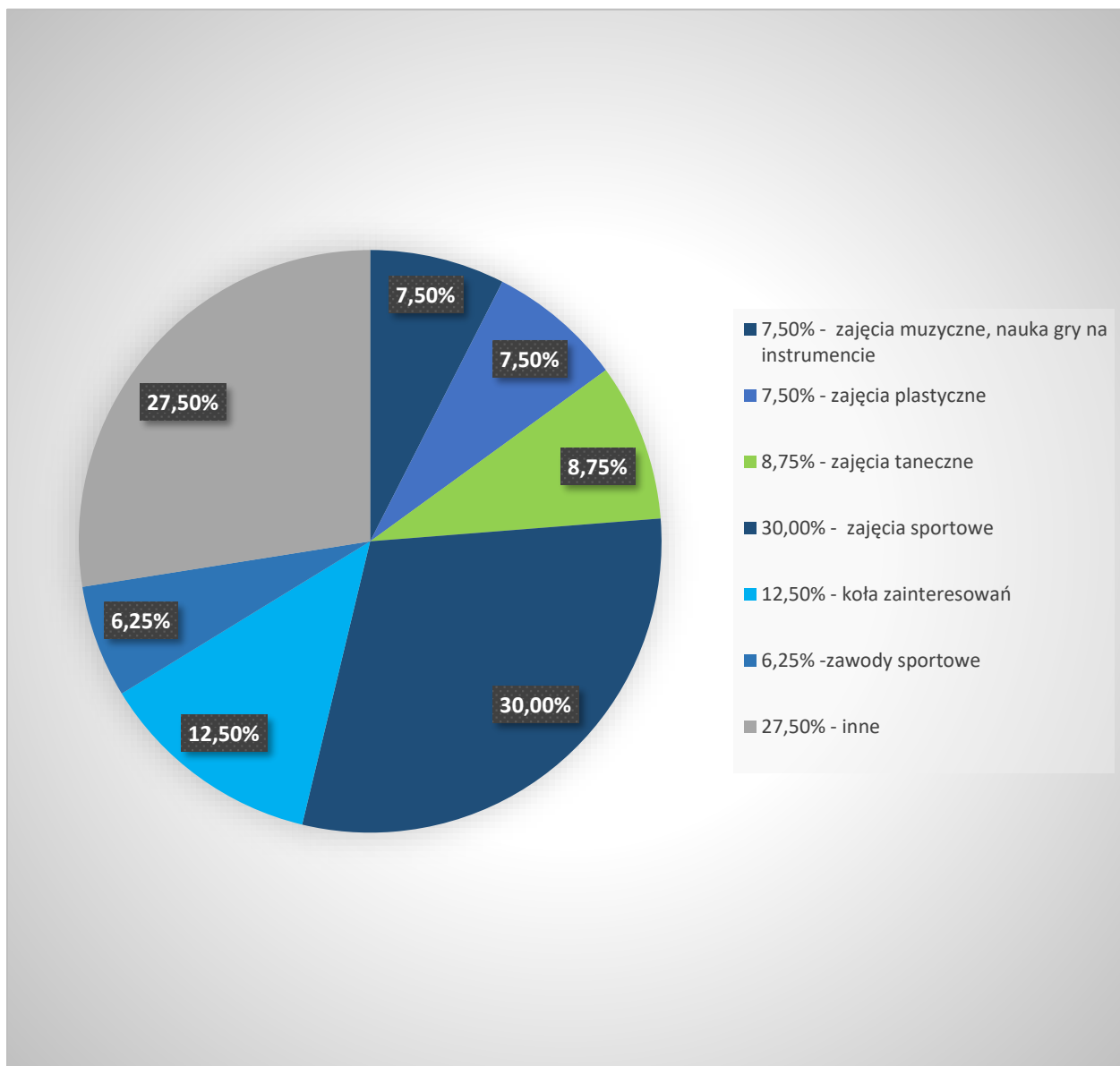

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów uważa, że na terenie Gminy Stężycza brakuje alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (66,67%), prawie ¼ ankietowanych nie ma zdania na ten temat (24,82%), natomiast 8,51% uważa, że nie brakuje takich form.

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o zaproponowanie zajęć dla dzieci i młodzieży jakie należałoby zorganizować na terenie naszej gminy, w szkole i poza nią. Odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

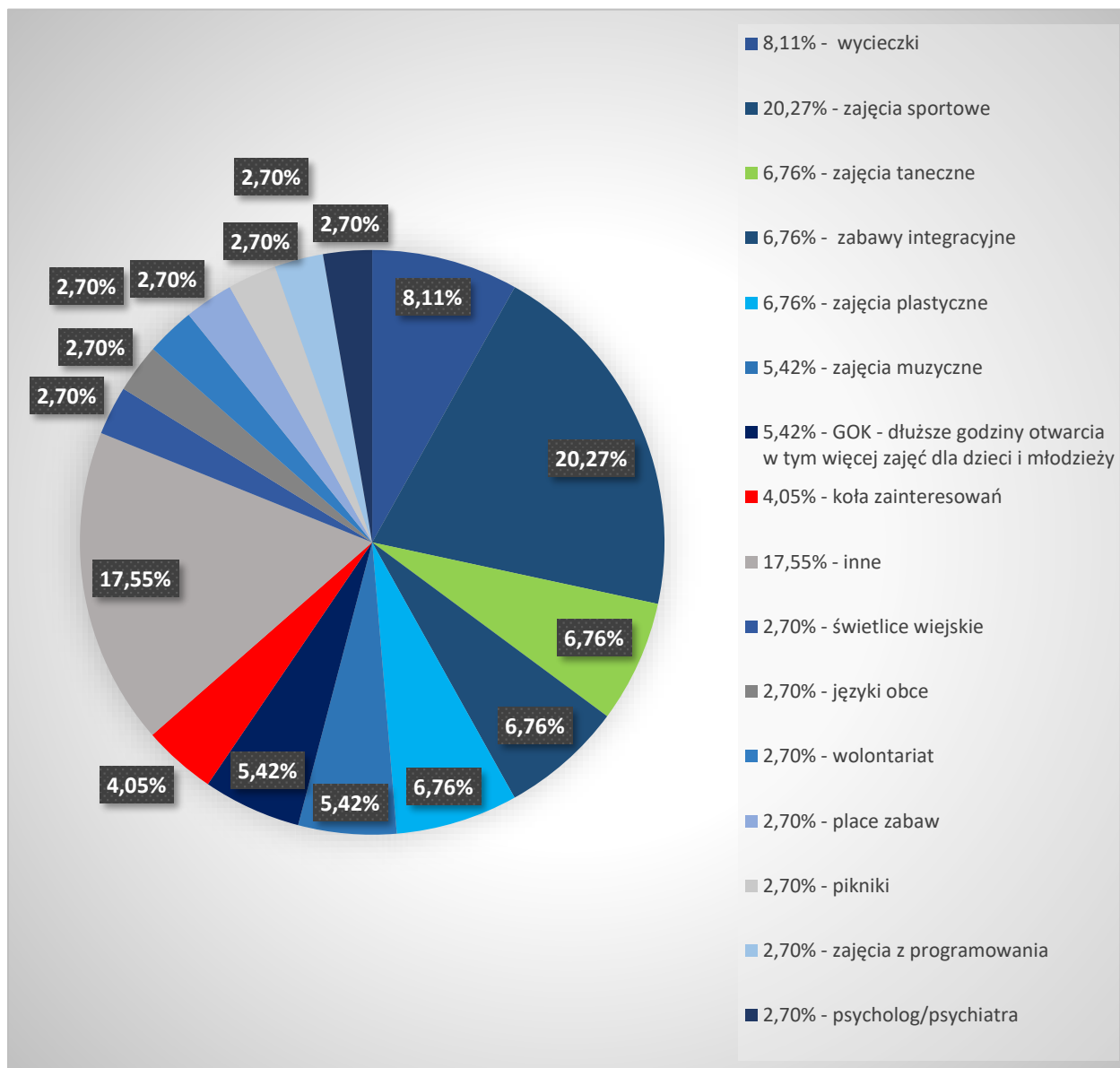
Wykres 31. Jakie zajęcia dla dzieci Pana/Pani zdaniem, należałoby zorganizować: – w szkole

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych (30,00%) stwierdziło, że w szkole należałoby zorganizować zajęcia sportowe, 12,50% badanych uważa, że koła zainteresowań, a 8,75% uważa, że zajęcia taneczne. Jako inne rodzaje zajęć (27,50%) respondenci wymieniali min. korepetycje, języki obce, zdrowe odżywianie, spotkania z terapeutą, zajęcia z samoobrony, itd.

Wykres 32. Jakie zajęcia dla dzieci Pana/Pani zdaniem, należałoby zorganizować: – poza szkołą

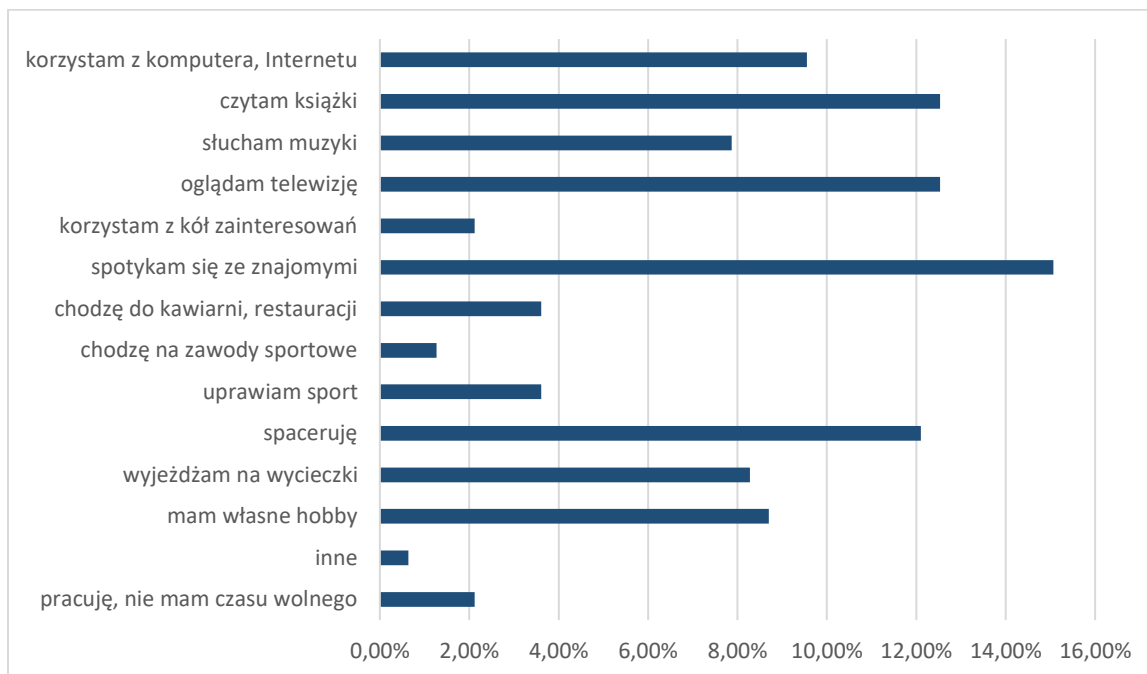
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów jest zdania, że po zajęciach szkolnych dla dzieci powinny być organizowane zajęcia sportowe (20,27%), wycieczki (8,11%), oraz na tym samym poziomie; zajęcia taneczne, zajęcia integracyjne i zajęcia plastyczne (6,76%). Pod słowem inne wskazywane były: nauka jazdy konnej, pierwsza pomoc, ogniska, obozy, warsztaty, sztuki walki, itd.

W kolejnych pytaniach ankietowani zapytani zostali o sposób spędzania czasu wolnego, tj. widzą potrzebę organizowania różnych spotkań tematycznych oraz zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi w jakich imprezach kulturalnych

organizowanych w naszej gminie chętnie uczestniczą. Odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

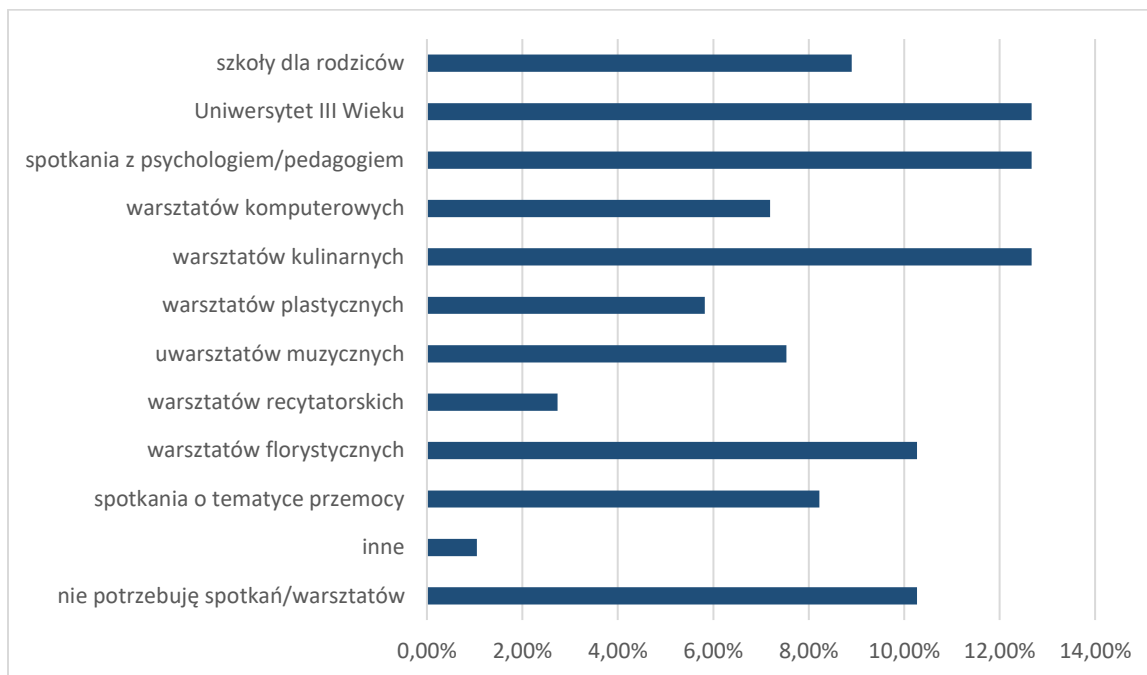
Wykres 33. Jak Pan/Pani spędza czas wolny?

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów wskazała, że czas wolny spędza spotykając się ze znajomymi (15,07%), na tym samym poziomie wskazali czytanie książek, oraz oglądanie telewizji (12,53%), dalej wymienili spacerowanie (12,10%), korzystanie z komputera, Internetu (9,55%), posiadanie własnego hobby (8,70%), wyjeżdżanie na wycieczki (8,28%), słuchanie muzyki (7,87%), chodzenie do kawiarni/restauracji i na tym samym poziomie uprawianie sportu (3,61%). Korzystanie z kół zainteresowań, oraz na tym samym poziomie ankietowani wskazywali, że pracują i nie mają czasu wolnego (2,12%), chodzenie na zawody (1,27%). Pod słowem inne (0,64%) ankietowani wymieniali: jogę, muzykoterapię, rozwój osobisty.

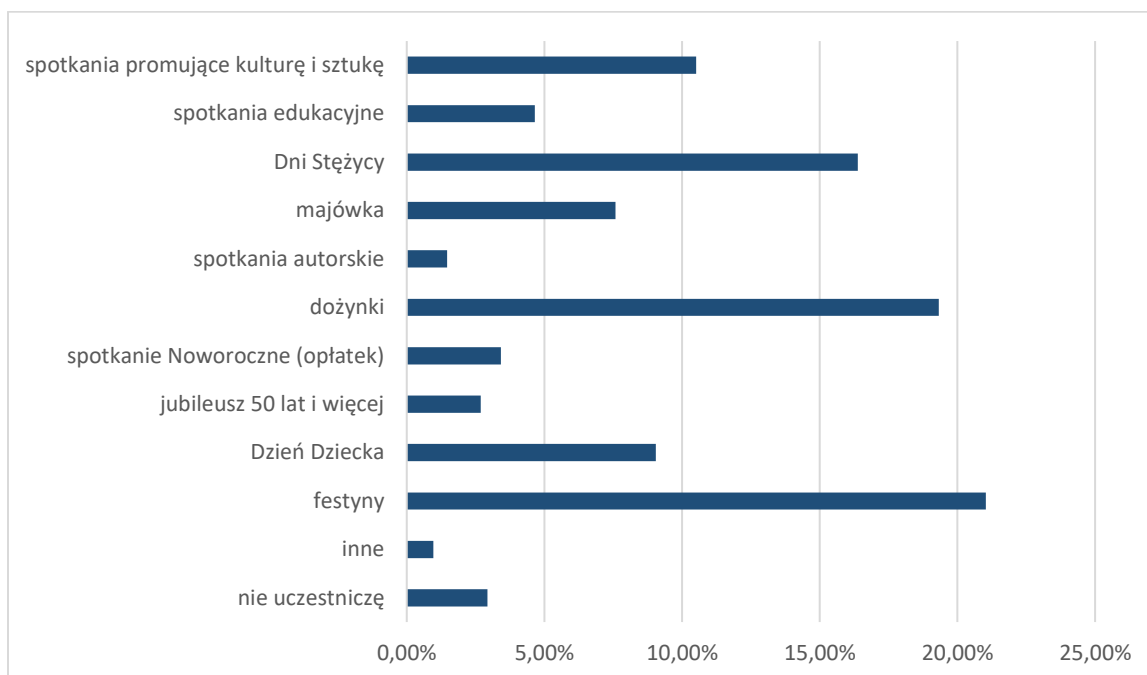
Wykres 34. Czy uważa Pan/Pani, że w naszej gminie jest potrzeba zorganizowania spotkań w ramach...

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych istnieje potrzeba zorganizowania na tym samym poziomie: spotkań Uniwersytetu III Wieku, spotkania z psychologiem/pedagogiem oraz warsztatów kulinarnych (12,67%), kolejno na równym poziomie: warsztatów florystycznych i określenie, że nie potrzebują spotkań ani warsztatów (10,27%). Dalej wskazywali potrzebę zorganizowania spotkań dotyczących; szkoły dla rodziców (8,90%), spotkań o tematyce przemocy (8,22%), warsztatów muzycznych (7,53%), warsztatów komputerowych (7,19%), warsztatów plastycznych (5,82%), warsztatów recytatorskich (2,74%). Pod hasłem inne (1,05%) badani wymieniali: naukę jazdy konnej, warsztaty dotyczące pierwszej pomocy oraz zajęcia sportowe.

Wykres 35. W jakich imprezach kulturalnych chętnie Pan/Pani uczestniczy?

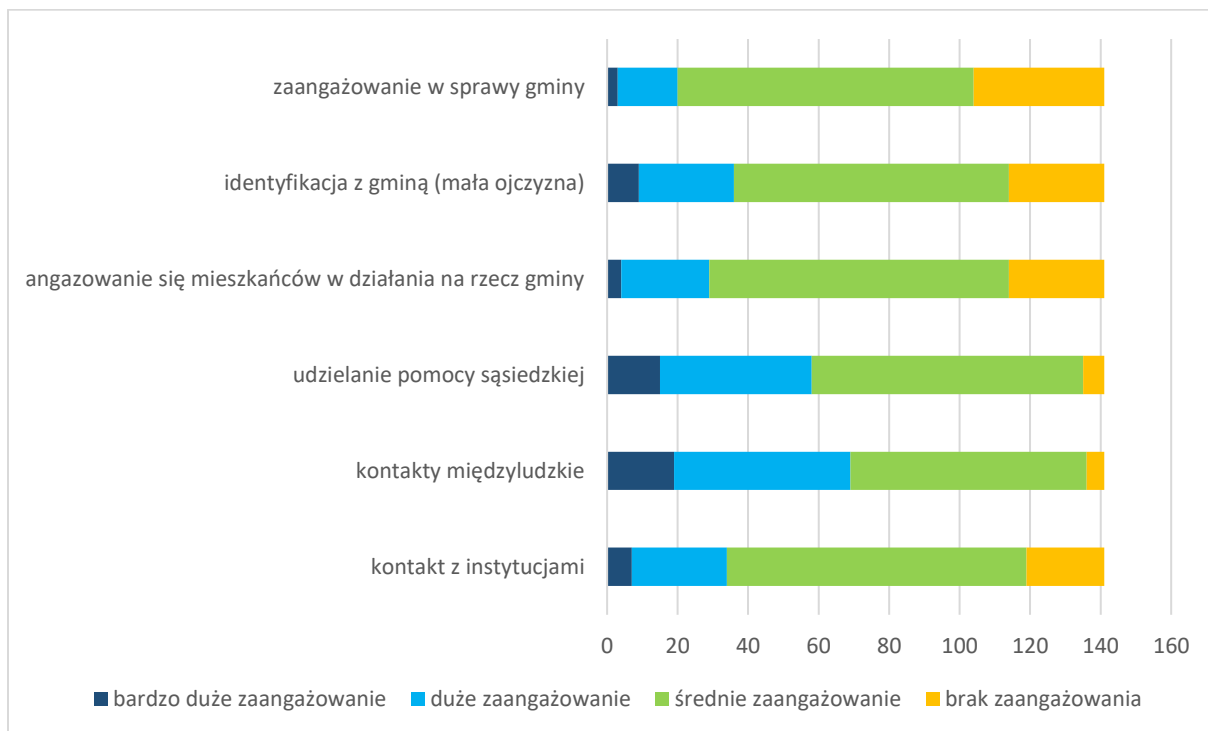

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Respondenci najchętniej uczestniczą w festynach (21,03%), następnie w dożynkach (19,32%), chętnie biorą udział również w Dniach Stężycy (16,38%) a także w spotkaniach promujących kulturę i sztukę (10,51%). Ankietowani kolejno wymieniali: Dzień Dziecka (9,05%), majówkę (7,58%), spotkania edukacyjne (4,65%), spotkanie Noworoczne (opłatek) (3,42%), to że nie uczestniczą (2,93%), jubileusz 50 lat i więcej (2,69%), oraz spotkania autorskie (1,47%). Jako inne (0,97%) ankietowani wskazywali: imprezy kulturalne, teatr, koncerty, spektakle kabaretowe.

Następnie zadano pytanie dotyczące stopnia zaangażowania w życie Gminy Stężycza. Odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 36. W jaki stopniu jest Pan/Pani zaangażowany/a w życie Gminy Stężycza?

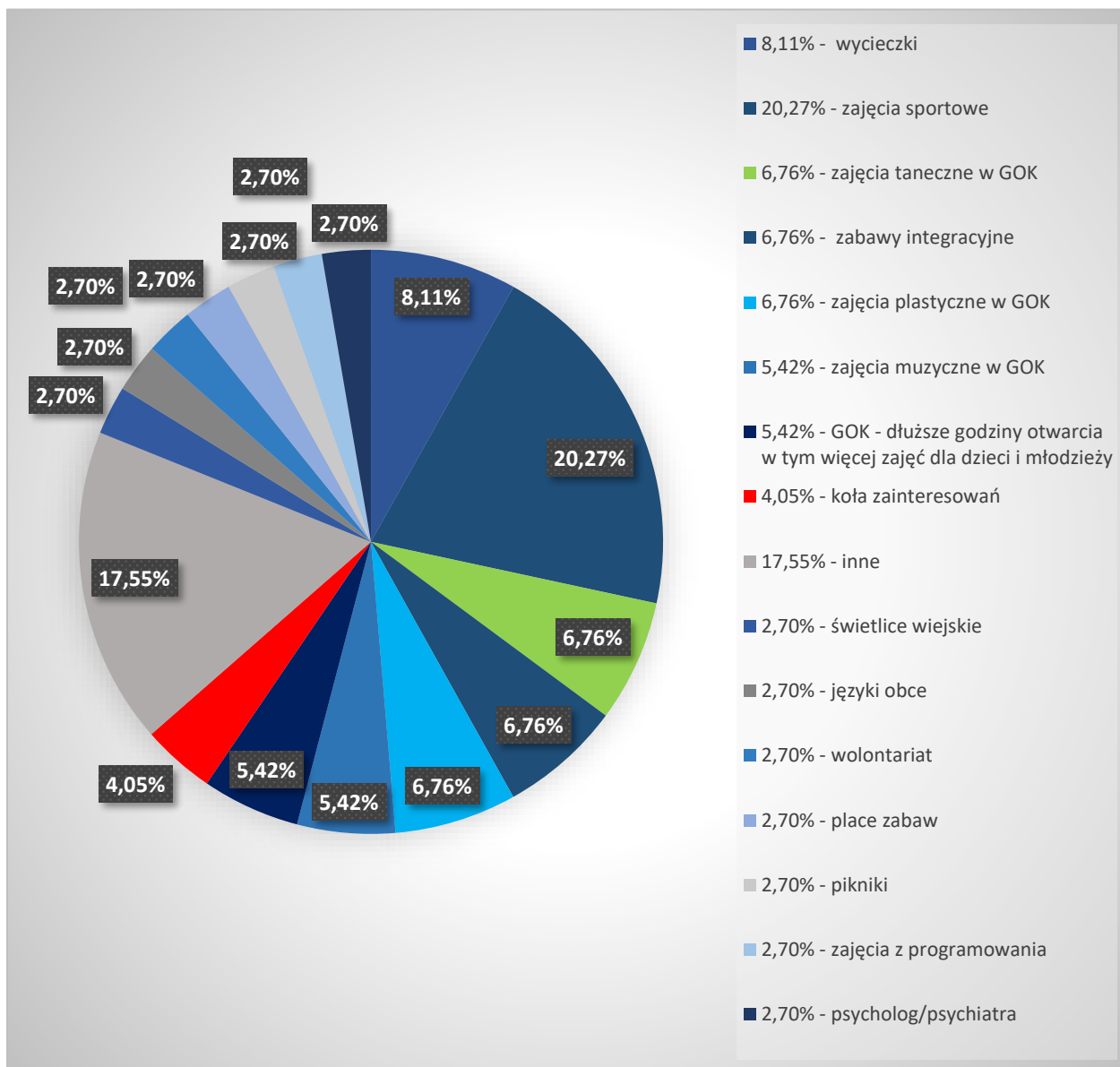

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W większości respondenci wykazują średnie zaangażowanie w życie naszej gminy. Widać, że najbardziej angażują się w kontakty międzyludzkie natomiast najmniej w sprawy gminy.

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o zaproponowanie działań, które wpłynęłyby na rozwój Gminy Stężycza. Odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 37. Jakże ma Pan/Pani pomysły na działania instytucji w gminie, które wpłynęłyby na jej rozwój?

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych uważa, że na rozwój gminy wpłynęłyby: organizacja zajęć sportowych (20,27%), organizacja wycieczek (8,11%) oraz na tym samym poziomie zajęcia taneczne i plastyczne organizowane w GOK oraz zabawy integracyjne (6,76%). Pod hasłem inne (17,55%) zawarte są hasła, które wskazywały pojedyncze osoby i było to między innymi: dobre oznakowanie ścieżek rowerowych – wytyczenie, platforma internetowa z internetową mapą usług publicznych, inicjatywy integracyjne dla osób z niepełnosprawnością, monitoring dla młodych rodzin, grupy wsparcia dla osób w podeszłym wieku, mobilne punkty

biblioteczne, rozwój oferty edukacyjnej i zajęć dla młodzieży, inwestycje w sport i rekreację, wsparcie dla przedsiębiorców i rolników, ochrona środowiska i tworzenie terenów zieleni, poprawa komunikacji i infrastruktury, wymiana doświadczeń z innymi ośrodkami kultury, rozwój wolontariatu, organizacja szkoleń/warsztatów dla mieszkańców w celu poszerzenia kompetencji, i inne.

10. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 11. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
□ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy □ monitorowanie środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, dobre rozeznanie sytuacji, w tym osób bezrobotnych i w kryzysie bezdomności □ zapewnianie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodziny □ dobra współpraca pracowników socjalnych ze służbami działającymi na rzecz rodziny (np. z policją, sądem, kuratorami sądowymi) □ dobra dostępność do szkolnictwa podstawowego □ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie	□ brak mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych □ brak możliwości zapewnienia mieszkania socjalnego z pierwszeństwem dostępu dla osób doznających przemocy domowej □ brak interesujących ofert pracy dla osób młodych i dobrze wykształconych, brak ofert adekwatnych do umiejętności i kwalifikacji osób bezrobotnych □ niskie kwalifikacje znacznej części osób bezrobotnych □ trudności komunikacyjne; ograniczona ilość środków transportu publicznego □ nieodpowiednie warunki lokalowe do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej

- rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci w placówkach oświatowych
- podnoszenie kwalifikacji nauczycieli do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi
- działalność ośrodków kultury, biblioteki i jej filii
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego
- niska przestępczość w gminie
- organizowanie usług opiekuńczych
- kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej
- organizowanie przedsięwzięć kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych na rzecz mieszkańców gminy
- działalność kół gospodyń wiejskich
- dobrze wykwalfikowana, posiadająca wieloletnie doświadczenie i podnosząca kwalifikacje kadra OPS-u
- odpowiednia, w stosunku do potrzeb, liczba pracowników socjalnych
- wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie
- realizowanie wielu programów na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością przez tut. OPS
- dobre umiejscowienie OPS (przy Urzędzie Gminy)
- dobrze rozwinięty system informacji dla beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia
- odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej
- otwartość kadry pomocy społecznej na nowinki techniczne i nowe działania na rzecz aktywizacji mieszkańców gminy
- utrudniony dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego
- niewystarczająca promocja informacji o możliwych warsztatach i tzw. „szkołach dla rodziców”, mających na celu podniesienie kompetencji rodzicielskich
- brak dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3
- brak rodzin wspierających
- brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
- nierozpropagowana oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież
- utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej
- utrudniony dostęp rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej
- brak w gminie punktu informacyjno-konsultacyjnego zapewniającego wsparcie osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej
- niewystarczająca liczba opiekunów domowych świadczących usługi osobom starszym i z niepełnosprawnością
- brak w gminie ośrodków wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnością
- brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej i rehabilitacji
- istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych i komunikacyjnych

- udostępnianie informacji o naborze na kursy i szkolenia wśród mieszkańców gminy
- przeciwdziałanie negatywnym stereotypom dotyczącym sektora pomocy społecznej
- niewystarczająca promocja różnych form aktywności obywatelskiej
- brak tradycji samopomocowych w społeczności lokalnej
- słaba promocja wolontariatu na rzecz osób potrzebujących, oraz inicjatyw charytatywnych

Szanse

- potencjał przyrodniczy i turystyczny gminy, stanowiący bazę dla rozwoju infrastruktury turystycznej i tworzenia miejsc pracy w tej branży
- możliwość pozyskiwania sponsorów na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy
- rosnące z każdym pokoleniem aspiracje edukacyjne
- aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki
- promowanie przedsiębiorczości
- dostęp do europejskich rynków pracy
- ogólnopolskie programy wsparcia rodziny
- warsztaty/szkolenia dotyczące rodzicielstwa i tematyki rodzinnej
- zwiększająca się dostępność w sieci Internet grup wsparcia dla rodziców dzieci sprawiających trudności wychowawcze
- potencjał do organizowania imprez i wydarzeń służących integracji rodzin
- zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej (psycholog, pedagog) w szkołach ustawodawstwo chroniące osobę doznającą przemocy (np. poprzez możliwą eksmisję osoby stosującej przemoc)
- rozwój oferty i infrastruktury służącej spędzaniu czasu wolnego

Zagrożenia

- roszczeniowa postawa bezrobotnych
- zjawisko dziedziczenia bezrobocia i bezradności życiowej
- obniżenie aktywności zawodowej i niechęć do poszukiwania pracy na skutek rządowych programów socjalnych
- ryzyko likwidacji istniejących miejsc pracy wskutek niestabilnej sytuacji gospodarczej na Ukrainie
- odpływ ludzi młodych i wykształconych z gminy do dużych miast i ośrodków dających lepsze perspektywy rozwoju zawodowego
- brak możliwości zwiększenia dostępu do wsparcia specjalistów
- ujemny przyrost naturalny
- kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin
- nasilająca się skala problemów mających wpływ na funkcjonowanie rodzin
- rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia i specjalistycznego poradnictwa
- brak świadomości rodziców w zakresie zasad wychowania
- poczucie bezradności i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów

- rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy domowej, w tym negatywnego wpływu środków przemocowych na rozwój dziecka
- „moda” na zdrowy styl życia
- promowanie aktywnego starzenia się
- dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością
- potencjał przestrzenny i przyrodniczy, pozwalający na budowę w gminie infrastruktury rekreacyjnej (np. ścieżek spacerowych, siłowni na powietrzu, infrastruktury ułatwiającej dostęp do atrakcji turystycznych)
- możliwość wykorzystania tradycji kulturalnych gminy jako przestrzeni spotkań międzypokoleniowych
- wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością
- możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- szeroka oferta kursów i szkoleń doskonalących wiedzę i umiejętności pracowników pomocy społecznej
- pobudzanie aktywności społecznej
- bogata spuścizna kulturowa i wyznaniowa gminy jako przestrzeń do możliwej integracji lokalnego społeczeństwa
- promowanie wolontariatu
- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego
- międzypokoleniowa transmisja niewłaściwych wzorców funkcjonowania rodziny
- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie
- zwiększający się dostęp do środków psychoaktywnych
- powszechne przyzwolenie na okazyjne nadużywanie alkoholu
- wciąż obecne w niektórych rodzinach przyzwolenie na stosowanie przemocy jako środka wychowawczego, dyscyplinującego; przenoszenie przemocowego modelu wychowania i funkcjonowania rodziny na kolejne pokolenie
- rosnąca liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy domowej
- ukrywanie przemocy
- rosnące zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi
- zwiększający się udział osób starszych i z niepełnosprawnością w populacji gminy
- niezadowolający poziom życia, samotność i izolacja społeczna osób starszych i z niepełnosprawnością
- marginalizacja przez społeczeństwo potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością
- coraz mniejsze możliwości uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy
- wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej; postrzeganie pracowników OPS-u nie przez pryzmat

□ możliwość czerpania inspiracji z doświadczeń gmin o podobnej lokalizacji i trudnościach	działań pomocowych, a przez pryzmat kontroli i działań korygujących□ rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej□ brak powszechnej świadomości na temat znaczenia kapitału społecznego□ bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej□ niski poziom zaufania społecznego

11. DIAGNOZA I WNIOSKI DOTYCZĄCE KLUCZOWYCH PROBLEMÓW ORAZ WYZWAŃ ROZWOJOWYCH GMINY STĘŻYCA

Gmina Stężyca, mimo systematycznego rozwoju i podejmowanych działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, wciąż boryka się z szeregiem problemów społecznych, infrastrukturalnych i komunikacyjnych. Ich właściwe zidentyfikowanie oraz podjęcie skoordynowanych działań naprawczych stanowi klucz do dalszego zrównoważonego rozwoju gminy oraz wzmocnienia jej potencjału społecznego.

1. Dostęp do opieki zdrowotnej i wsparcia seniorów

Ważnym wyzwaniem jest niedostateczny dostęp do usług geriatrycznych i rehabilitacyjnych. Starzejące się społeczeństwo wymaga zwiększonego zaangażowania w zapewnienie usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i środowiskowych. Osoby starsze często zmagają się również z izolacją społeczną i brakiem wsparcia w codziennych czynnościach.

Propozycje działań:

- kontynuacja współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w celu dalszego rozwoju i doskonalenia lokalnej sieci usług opiekuńczych,
- kontynuacja systemu opieki środowiskowej – pomoc w miejscu zamieszkania, dowóz posiłków, wsparcie wolontariuszy,
- promowanie w gminie wzajemnego wspierania się w drobnych obowiązkach,

- organizacja zajęć ruchowych i profilaktycznych dla osób starszych,
- poprawa dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej.

2. Poprawa warunków życia osób najuboższych

Na terenie naszej gminy nadal widoczne są nierówności społeczne i trudna sytuacja bytowa części mieszkańców, wybijająca z niskich dochodów, bezrobocie, niepełnosprawności, chorób przewlekłych, ale również z wyuczonej bezradności. Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem często doświadczają wykluczenia społecznego, ze względów finansowych nie mogą pozwolić sobie na odpowiednie usługi edukacyjne czy kulturalne

Propozycje działań:

- kontynuacja systemu wsparcia żywnościowego i rzeczowego poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- rozszerzenie działań w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- realizacja i promowanie szkoleń/warsztatów wzmacniających poczucie własnej wartości,
- wsparcie osób „niezaradnych” życiowo w zakresie przewidzianym przepisami.

3. Trudności komunikacyjne

Istotnym problemem, na który w ankietach zwracają uwagę mieszkańcy, są utrudnienia w zakresie komunikacji publicznej. Obecna sieć połączeń autobusowych, realizowana przez PKS Ryki, a współfinansowana również przez Gminę Stężycza, zdaniem respondentów, jest niewystarczająca, zarówno w kontekście dojazdu do większych miast, jak i przemieszczania się pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w gminie. Taka sytuacja szczególnie dotyka osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin nieposiadających samochodu. Brak dogodnych połączeń ogranicza dostęp do pracy, edukacji, opieki zdrowotnej oraz aktywności społeczno-kulturalnej.

Propozycje działań:

- współpraca z powiatem i sąsiednimi gminami w zakresie integracji rozkładów jazdy oraz dopłat do przewozów publicznych do innych miejscowości,
- promocja alternatywnych form transportu – przejazdy rowerowe, przejazdy wspólne (w ramach pomocy sąsiedzkiej).

4. Dostępność do usług wspierających rodziny

Problemem jest również utrudniony dostęp rodzin do specjalistycznego poradnictwa w zakresie wychowania, przeciwdziałania przemocy domowej, czy rozwoju kompetencji rodzicielskich.

Propozycje działań:

- realizacja i monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodzin,
- organizacja i promocja cyklicznych szkoleń i warsztatów z zakresu rodzicielstwa, komunikacji w rodzinie, radzenia sobie z kryzysem przy wsparciu NZOZ, OPS i placówek oświatowych,
- wprowadzenie programów wsparcia dla rodzin w kryzysie oraz rodzin zastępczych,
- kontynuowanie i rozwijanie wsparcia asystenta rodziny dla osób wykazujących trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

5. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień

Na terenie Gminy Stężycza obserwuje się narastające problemy społeczne wynikające z nadużywania alkoholu, uzależnień behawioralnych (m.in. od Internetu) oraz uzależnień od środków psychoaktywnych. Problem ten dotyczy zarówno dorosłych, jak i młodzieży. Uzależnienia prowadzą do rozpadu więzi rodzinnych, pogorszenia sytuacji ekonomicznej, wzrostu przemocy domowej oraz wykluczenia społecznego.

Propozycje działań:

- promowanie kampanii profilaktycznych w szkołach i przez ochronę zdrowia (dzieci, młodzież dorośli),
- rozwój programów edukacyjnych promujących zdrowy, świadomy styl życia i alternatywne formy spędzania wolnego czasu,

- wspieranie osób i rodzin zagrożonych uzależnieniami w zakresie przewidzianym przepisami.

6. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego i rozwoju społecznego

Z badań ankietowych wynika, że mieszkańcy odczuwają niedobór ofert skierowanych do dzieci i młodzieży, głównie zajęć sportowych, które mogłyby stanowić atrakcyjną alternatywę wobec biernego spędzania czasu. Brakuje inicjatywy spotkań międzypokoleniowych oraz promocji aktywności obywatelskich i wolontariatu.

Propozycje działań:

- rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i świetlic środowiskowych,
- poszerzenie oferty warsztatów artystycznych, sportowych i ekologicznych dla dzieci i młodzieży,
- wsparcie inicjatyw młodzieżowych oraz działalności organizacji pozarządowych (w tym wolontariat),
- intensyfikacja promocji wydarzeń kulturalnych i społecznych w mediach lokalnych oraz w Internecie.

7. Bariery architektoniczne i komunikacyjne dla osób z niepełnosprawnością

Wciąż istnieją liczne bariery utrudniające osobom z niepełnosprawnością codzienne funkcjonowanie – zarówno w przestrzeni publicznej, jak i w zakresie komunikacji społecznej. Niedostosowanie budynków, ograniczony dostęp do informacji w formach alternatywnych (np. dla osób niedosłyszących) ograniczają ich samodzielność.

Propozycje działań:

- stopniowa likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej,
- uwzględnianie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w planowaniu inwestycji i komunikacji publicznej,
- rozwój kampanii społecznych promujących integrację i empatię wobec osób z niepełnosprawnością.

8. Wzmocnienie więzi międzyludzkich i życia wspólnotowego

Coraz częściej dostrzega się osłabienie więzi rodzinnych i sąsiedzkich, a tym samym rosnącą samotność wśród mieszkańców – szczególnie osób starszych. Wzmacnianie relacji międzyludzkich i wspieranie lokalnej solidarności to ważny kierunek rozwoju społecznego.

Propozycje działań:

- organizacja cyklicznych spotkań i pikników rodzinnych oraz festynów sołeckich,
- realizacja programów wspierających integrację międzypokoleniową,
- tworzenie grup samopomocowych i klubów dyskusyjnych w ramach lokalnych instytucji kultury,
- promowanie inicjatyw sąsiedzkich
- rozwój i promocja wolontariatu, szczególnie wśród młodzieży, na rzecz osób starszych i samotnych.

9. Utrudnienia w pracy socjalnej

Kolejnym wyzwaniem pozostają trudności w realizacji efektywnej pracy socjalnej. Ograniczona przestrzeń lokalowa oraz brak odpowiednich warunków do przeprowadzania indywidualnych rozmów z osobami potrzebującymi, obniża skuteczność działań pomocowych.

Propozycje działań:

- zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych dla pracowników OPS-u szczególnie dla pracowników socjalnych: biura z salą spotkań indywidualnych oraz pomieszczeń do organizacji spotkań grup wsparcia.

Zidentyfikowane problemy wskazują na potrzebę prowadzenia zintegrowanej polityki społecznej, obejmującej zarówno działania infrastrukturalne, jak i miękkie – edukacyjne, profilaktyczne i integracyjne. Władze Gminy Stężyca, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi oraz mieszkańcami będą dążyć do tworzenia środowiska sprzyjającego rozwojowi społecznemu, wzajemnej pomocy i aktywności obywatelskiej. Kluczem do sukcesu jest wspólne działanie na rzecz poprawy jakości życia – szczególnie osób starszych, niepełnosprawnych i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu Gminy Stężycza w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2035 jest:

skuteczne przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju oraz aktywizowanie i integrowanie grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w szczególności osób starszych

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej, w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Utrzymanie seniorów i osób z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne:

- 1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.**
- 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.**
- 3. Poprawa dostępności do komunikacji publicznej.**

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach, oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.

3. Rozwijanie usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
6. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa”, „Korpus Wsparcia Seniorów”, „Ogólnopolska Karta Seniora”.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach GOK przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
8. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością, oraz wykorzystujących ich potencjał.
9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach, Powiatowym Urzędem Pracy w Rykach oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
10. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
11. Utworzenie i rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Diagnozowanie potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością w zakresie dostępności transportu publicznego na terenie gminy.

2. Udział gminy w programach i projektach krajowych oraz unijnych wspierających rozwój dostępnego transportu publicznego.
3. Dążenie do likwidacji barier architektonicznych w infrastrukturze transportowej – dostosowanie przystanków, chodników, przejść dla pieszych i punktów przesiadkowych.
4. Współpraca z firmami umożliwiającymi przewóz osób z niepełnosprawnością i starszych, wyposażone np. wyposażone w windy, niskopodłogowe wejścia, sygnalizację głosową.
5. Współpraca z przewoźnikami lokalnymi w celu dostosowania rozkładów jazdy, tras oraz przystanków do potrzeb seniorów i osób z ograniczoną mobilnością.
6. Promowanie i wdrażanie rozwiązań sprzyjających dostępności transportu, takich jak usługi transportu „na telefon” (transport specjalistyczny dla osób o ograniczonej mobilności).
7. Prowadzenie działań informacyjnych na temat dostępnych połączeń, udogodnień oraz zasad korzystania z komunikacji publicznej, z wykorzystaniem dostępnych form przekazu (broszury, tablice informacyjne, strony internetowe, media społecznościowe).
8. Inicjowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami wspierającymi seniorów i osoby z niepełnosprawnościami w zakresie monitorowania jakości i dostępności komunikacji publicznej.
9. Włączanie przedstawicieli osób starszych i z niepełnosprawnościami w proces konsultacji dotyczących zmian w systemie transportu publicznego.
10. Promowanie postaw prospołecznych i empatii wśród kierowców oraz personelu obsługującego transport publiczny poprzez szkolenia z zakresu obsługi osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

Czas realizacji:	Lata 2026-2035
Realizatorzy:	Wójt Gminy Stężyca, Rada Gminy Stężyca, Urząd Gminy Stężyca, Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy, Gminny Ośrodek Kultury w Stężycy, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, NZOZ w Stężycy, pracodawcy, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, pozagminne domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe, działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania:	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi).
Prognoza zmian:	Efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:**Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży****Cele operacyjne:**

- 1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.**
- 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.**
- 3. Wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.**

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Zwiększenie (w razie konieczności) liczby asystentów rodziny, oraz w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówki oświatowe, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Zapewnienie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.
7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin.
8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, GOK i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku.
9. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.
10. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i budżetu państwa (w ramach konkursów);
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej, m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
2. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganie zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
3. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
4. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego.
5. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.
8. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, oraz pomocy w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia (podejmowanie współpracy w tym zakresie ze schroniskami zapewniającymi schronienie).

9. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych i przedsięwzięć integracyjnych.
10. W razie potrzeby utworzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.
11. Promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, dalsze pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwijanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych, wspieranie i promowanie przedsiębiorczości w tym małej i średniej.
12. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
13. Promowanie walorów turystycznych i wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.
14. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
15. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i w kryzysie bezdomności, a także z Kościołem.

Czas realizacji:	Lata 2026-2035
Realizatorzy:	Wójt Gminy Stężycza, Rada Gminy Stężycza, Urząd Gminy Stężycza, Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stężycy, gminne publiczne placówki oświatowe i GOK, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji:	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, ponadgminne

	i niepubliczne podmioty lecznicze, specjaliści, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, NZOZ, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoł, społeczność lokalna
Źródła finansowania:	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, pozagminne podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian:	Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3., lepszy dostęp do opieki przedszkolnej, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych

	bezdomnością, dalszy wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy.

Cel strategiczny 3.:

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej; zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

- 1. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.**
- 2. Prowadzenie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej.**
- 3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej, m.in. poprzez podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu informacyjno-konsultacyjnego, oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień, ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia, punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób dotkniętych problemami uzależnień i doznających przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby tworzenie w gminie lokali dla osób doznających przemocy domowej lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach.
7. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy domowej i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
2. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policji.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa, m.in. poprzez doświetlenie przejść dla pieszych, chodników, ścieżek rowerowych, itp.

Czas realizacji:	Lata 2026-2035
Realizatorzy:	Wójt Gminy Stężycza, Rada Gminy Stężycza, Urząd Gminy Stężycza, Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stężycy, Zespół Interdyscyplinarny w Stężycy, gminne publiczne placówki oświatowe i GOK, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji:	NZOZ, pozagminne placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania:	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, pozagminne podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian:	Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz

	zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Profesjonalizacja i poszerzenie sektora pomocy społecznej w gminie.**
2. **Utworzenie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz współpraca z należącymi do niego podmiotami.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematyczne podnoszenie kompetencji przez kadre OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach, samokształcenie.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poprawę warunków lokalowych jednostki i swobodniejszy dostęp do pracowników socjalnych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie i pomoc w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostek reintegracyjnych.

3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy.
4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowanie się, samopomoc oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji:	Lata 2026-2035
Realizatorzy:	Wójt Gminy Stężyca, Rada Gminy Stężyca, Urząd Gminy Stężyca, Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji:	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania:	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy.
Prognoza zmian:	Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i współpraca z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

1. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężyca na lata 2026-2035 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- ▣ gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- ▣ gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- ▣ gminny program wspierania rodziny,
- ▣ program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i (w zależności od charakteru) realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężycza na lata 2026-2035 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy. Strategia będzie realizowana zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi gminy. Środki pochodzić będą głównie z budżetu samorządu gminy i jego jednostek organizacyjnych, dotacji, funduszy zewnętrznych m.in. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, innych programów, organizacji pozarządowych i sponsorów.

Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowiły jeden z elementów aktualizacji strategii. Prace nad aktualizacją strategii będą poprzedzane zebraniem opinii od społeczności lokalnej na temat skali problemów społecznych, deficytów i zadowolenia z podjętych działań w sferze polityki społecznej oraz wszelkich niezbędnych danych dotyczących sytuacji społecznej gminy. Brane będą pod uwagę nowe oczekiwania społeczności lokalnej, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego, np. nowe uregulowania prawne, społeczno-ekonomiczne czy nowe możliwości pozyskiwania środków.

PODSUMOWANIE

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna stanowić narzędzie, wykorzystywane w procesie pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Wszystkie podmioty realizujące niniejszą strategię uwzględniać powinny w trakcie jej wdrażania aktualną sytuację społeczną gminy, posiadane zasoby ludzkie, obowiązujące przepisy prawne oraz możliwość finansowania poszczególnych działań w ramach zewnętrznych środków finansowych. Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można byłoby jeszcze uwzględnić w dokumencie. Wybrano te, które zdają się być najpilniejsze i najistotniejsze. Kryterium wyboru stanowiły praktyczne możliwości realizacji działań.

Zgodnie z wizją niniejszej Strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Stężycza oraz stworzenia warunków do zaspokajania ich potrzeb i realizacji własnych dążeń, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW**Mapy:**

Mapa 1. Układ osadniczy i komunikacyjny.....	17

Tabele:

Tabela 1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Stężycza.....	14
Tabela 2. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2023r. i 2024r.....	21
Tabela 3. Podmioty lecznicze i apteki w gminie.....	28
Tabela 4. Wysokość środków finansowych wydatkowanych w Gminie Stężycza na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2023-2024.....	30
Tabela 5. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach.....	35
Tabela 6. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych.....	35
Tabela 7. Kadra OPS w Stężyczy w 2024 r.	40
Tabela 8. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2023-2024.	40
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń.....	44
Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom na dzień 31.12.2024 r.	46
Tabela 11. Analiza SWOT	73

Wykresy:

Wykres 1. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rykach na dzień 31.12.2023 r.....	20
Wykres 2. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rykach na dzień 31.12.2024 r	20
Wykres 3. Procentowy wykaz mieszkańców Polski zgodnie ze spisem powszechnym z 2021 r.	24
Wykres 4. Koszty poniesione przez Gminę Stężycza za pobyt mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej.	27
Wykres 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń.....	45

Wykres 6. Podział świadczeń na pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej na dzień 31.12.2024 r.	45
Wykres 7. Jak ocenia Pan/Pani warunki życia na terenie Gminy Stężycza?.....	47
Wykres 8. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców Gminy Stężycza.	48
Wykres 9. Czy według Pana/Pani zjawisko ubóstwa jest istotne na terenie Gminy Stężycza?	49
Wykres 10. Jeśli tak, jakie czynniki według Pana/Pani mają wpływ na powstawanie ubóstwa?	49
Wykres 11. Z czego wynika według Pana/Pani wykluczenie społeczne w Gminie Stężycza?	50
Wykres 12. Czy Pan/Pani uważa, że bezrobocie ma duży wpływ na problemy społeczne w gminie?	51
Wykres 13. Jakie zadania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?.....	51
Wykres 14. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy Stężycza istnieje problem starzenia się społeczeństwa?	52
Wykres 15. Jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych na terenie naszej gminy?	52
Wykres 16. Czy jest Pan/Pani zadowolona z działalności Podstawowej Opieki Zdrowotnej na terenie gminy?	53
Wykres 17. Jeśli nie, to dlaczego?.....	53
Wykres 18. Z jakimi problemami społecznymi Pana/Pani zdaniem spotykają się osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore?	54
Wykres 19. Jakie poradnie specjalistyczne powinny działać na terenie gminy? ..	56
Wykres 20. Czy jest Pana/Pani zdaniem w gminie przestrzegany jest zakaz sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym?.....	57
Wykres 21. Czy jest Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy Stężycza istnieje problem uzależnień behawioralnych lub od środków psychoaktywnych?	57
Wykres 22. Czy Pan/Pani widzi potrzebę zatrudnienia specjalisty terapeuty bądź otwarcia poradni terapeutycznej dla osób uzależnionych?	58
Wykres 23. Stan bezpieczeństwa w Gminie Stężycza w ocenie respondentów. ...	59
Wykres 24. Proszę ocenić według własnego odczucia poziom zagrożenia wywołany przez podane poniżej zjawiska.....	60

Wykres 25, Czy słyszał Pan/Pani o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy domowej?	61
Wykres 26. Proszę wskazać najpilniejsze potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i bezpieczeństwa w Gminie.....	61
Wykres 27. Proszę wskazać przyczyny występowania niewydolności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa w Gminie Stężyca.....	62
Wykres 28. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	63
Wykres 29. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z terenu gminy?	64
Wykres 30. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy Stężyca brakuje alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży?	65
Wykres 31. Jakie zajęcia dla dzieci Pana/Pani zdaniem, należałoby zorganizować: – w szkole	66
Wykres 32. Jakie zajęcia dla dzieci Pana/Pani zdaniem, należałoby zorganizować: – poza szkołą.....	67
Wykres 33. Jak Pan/Pani spędza czas wolny?.....	68
Wykres 34. Czy uważa Pan/Pani, że w naszej gminie jest potrzeba zorganizowania spotkań.....	69
Wykres 35. W jakich imprezach kulturalnych chętnie Pan/Pani uczestniczy?	70
Wykres 36. W jaki stopniu jest Pan/Pani zaangażowany/a w życie Gminy Stężyca?	71
Wykres 37. Jakie ma Pan/Pani pomysły na działania instytucji w gminie, które wpłynęłyby na jej rozwój?	72